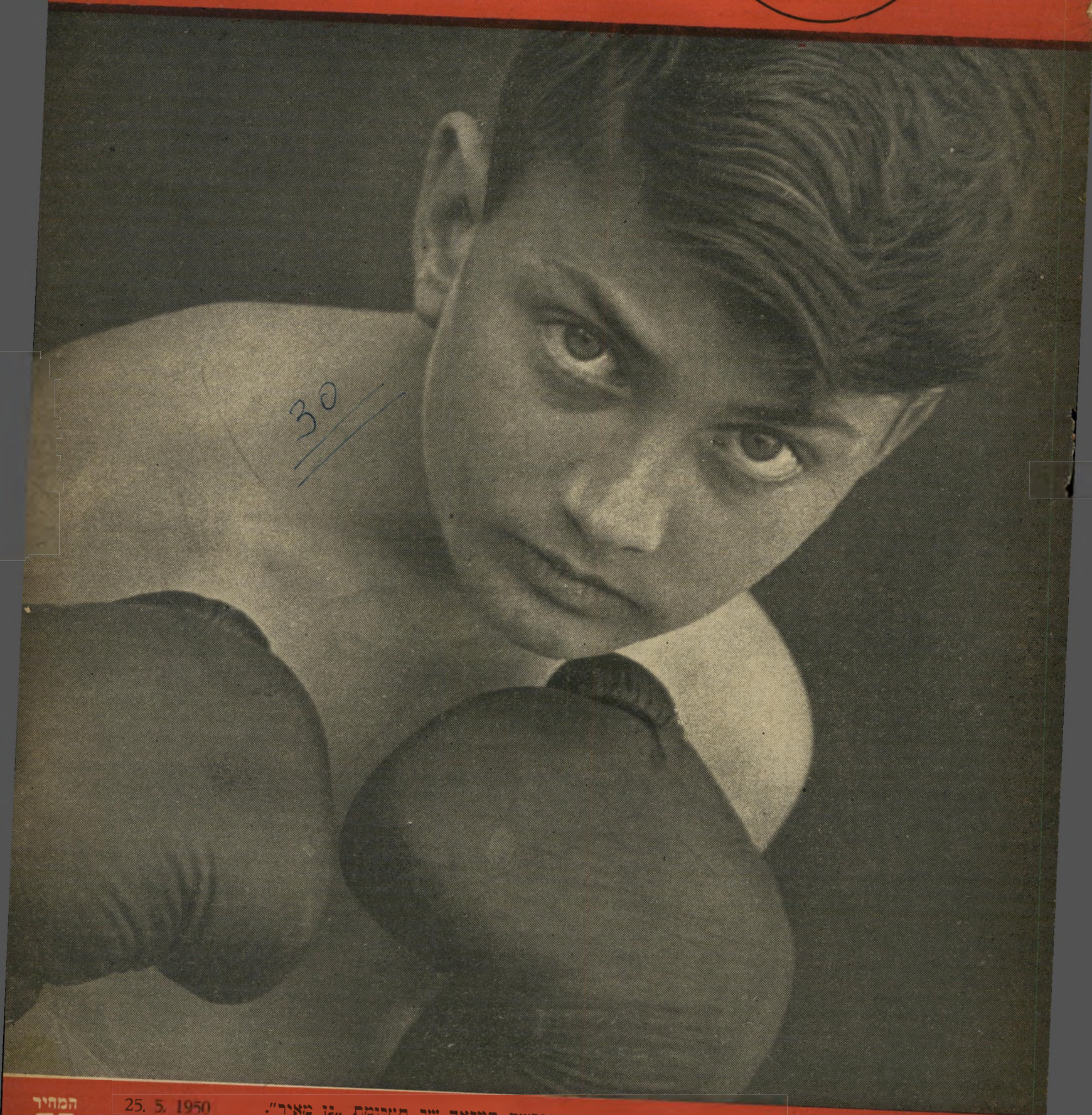

העולם הזה

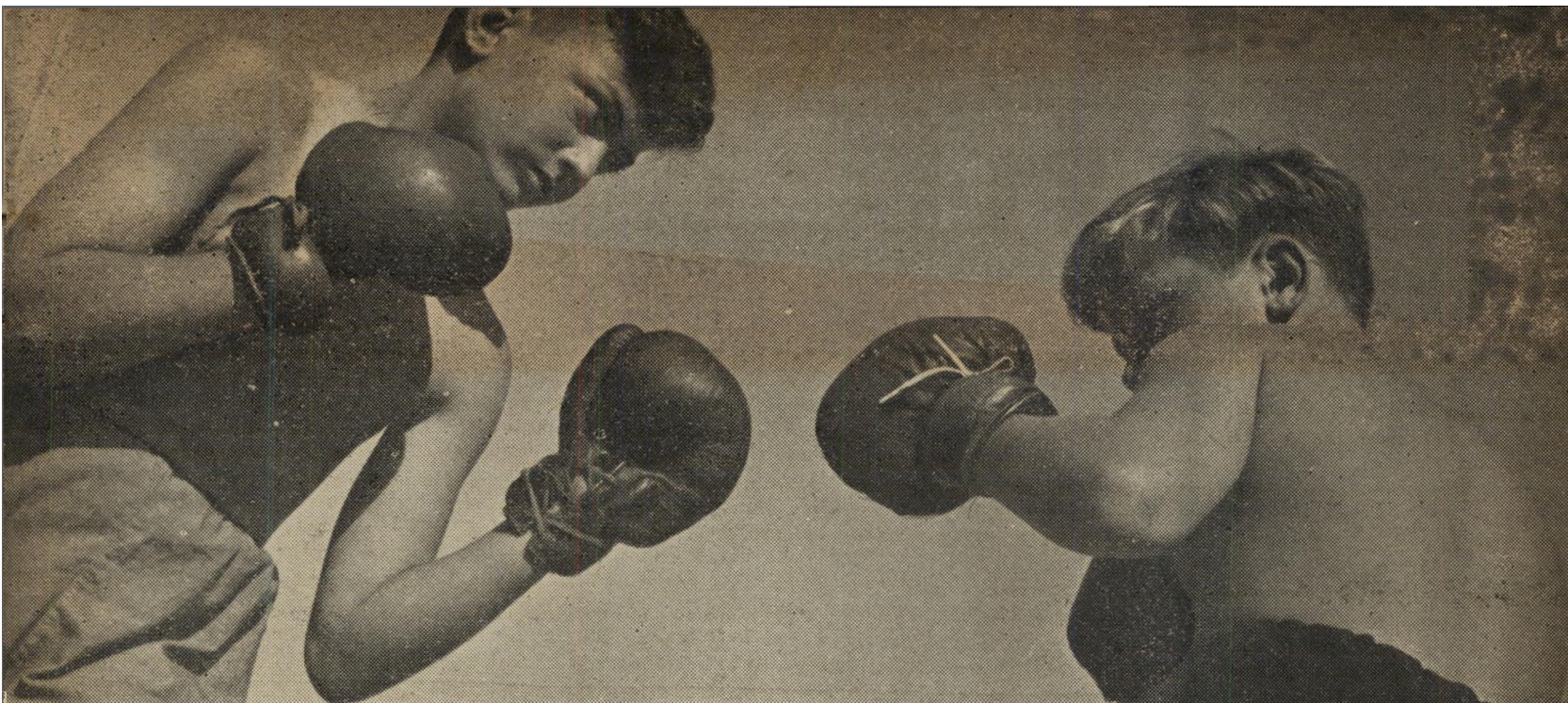
המחיר
75
מיל

25. 5. 1950
ט' סיון תשי"ו
מס. 657
שנה 13

הפרשה המלאה של תעודות "בן מאיר".

בגדיון זה:
דוד יעקובוביץ-רוצח או קרבן?

**השבועון
המצויד
לכל**

אלופי המחר? מתתיהו קרנץ, בן 12, (מימין) מתגונן מפני אגרופו של דן שטינמן (ראה שער). הם באים למועדון שלוש פעמים בשבוע אחרי השעורים.

כך מתחשל האגרוף

ההתאגרות היא ענף הספורט המפגר ביותר בארץ. דוקא ספורט זה, המחנך את האדם לאומץ-לב, סבילות ותקיפות, חסר אצלנו. אולם לפני שבוע נעשה הצעד הראשון לתיקון המצב. נפתח מועדון מיוחד לאימון מתאגרפים.

שלושה אנשים יזמו וביצעו בכוחם שלהם תכנית זו — שלושה הידועים היטב לגורר הספורטיבי — המצילים עמנואל ("אמיל") אבינרי, אהרן ("אהרנצ'יק") בריאל ויוסף ("יוסקה") וייסמן.

מאז החרימו הבריטים, בשנת 1940, את מועדונם במגרשי התערוכה, לא שקטו עד שמצאו אולם חדש. שניתן להם עלידי עיריית תל-אביב בבנין הסיליקאט בצפון תל-אביב. הותקנה זירה לדוגמא, כדורי אמונים ומיתקנים לפיתוח השרירים והטכניקה — והנה מועדון לדוגמא, הנושא בצדק את שמו של בני ליאונרד, המתאגרף היהודי.

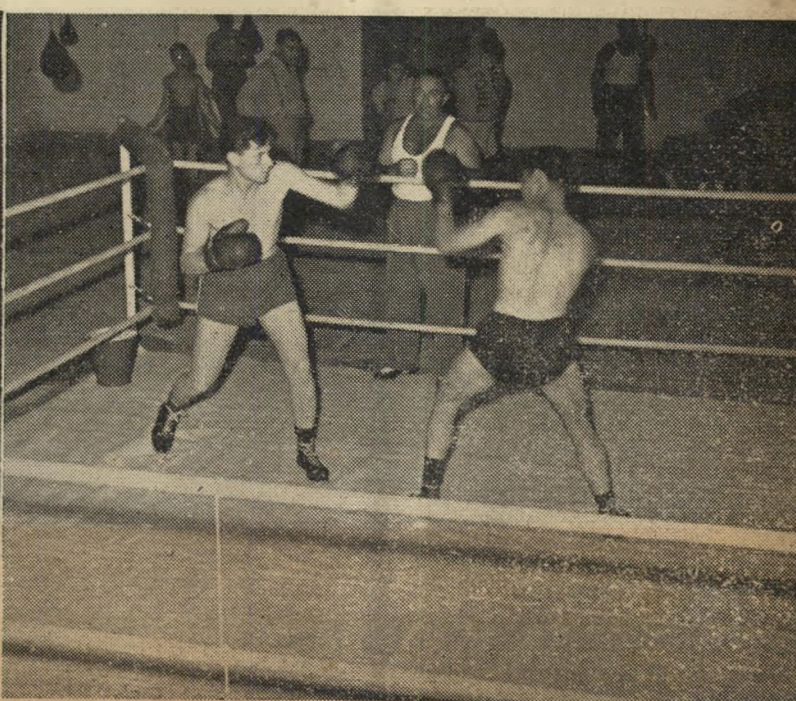
שלושת המייסדים נטלו על עצמם חינוך נערים בני 18—10 במלאכת ההגנה העצמית, החל מהתעמלות כללית וכלה בגידור, תוך הדגשה מיוחדת של ההתאגרות. עד כמה יודע הציבור להעריך יומה "פרסית" כזאת, שאינה כפופה לכל תנועה או מפלגה, מוכיח מעשהו של אורח מקרי אחד -- מר אריך לוי — שכה התרשם מן המועדון עד כי חתם בו במקום על המחאה של 100 ל"י...

שלושת המוסקטירים — אמיל (שמאל), אהרונצ'יק (מרכז) ויוסקה. שהפך מחניכם של השנים לשותפם. שלושתם מצילים עירוניים על שפת הים והקימו את המועדון בשעות הפנאי.

יריב אידיאלי — בובת האימונים יודעת להבליג והפעם אין שלמה אלחטוב, הבוקסר האילם, מסכן שיניו. זוהי המצאה מקומית.

כל שריר חשוב — סירה השטה ביבשה (למעלה) מבטיחה פיתוח כל הגוף. האמון בזירה (למטה) מפתח זריזות, גמישות וסבילות. וחשוב מכל — המתאגרף-הטירון המתעתד להלוך ביריבו, לומד בינתיים לספוג מכות הגונות.

כך לחמה „עכו“

אנשי הצוות של האניה העברית
מתארים את הקרב בנמל ביזרטה

מאת סופרנו רפאל ברומנשטיין.

טכנים ומקלות

גרוע מזה היה מצבו של ג'וזף מוס מברוקלין חייל מח"ל לשעבר שירד יחד עם העוור לטבח לקצה אחר של העיר. מוס מספר: „לבוש הייתי בגדים אורחיים ובכנסתי למשרד דואר על מנת לקנות שם כמה גלויות. הרגשתי באדם שחום פנים העוקב אחרי. לבסוף ניגש אלי הלה, הסיט את דש בגדו והצביע על סמל הבולשת הצמוד אליו, ובקשני בצרפתית כסורת לשוב מיד לאניה. בדרך נתקלתי בהמון ערבי שהיה מזוין בסכינים ובמקלות. בגדי נקרעו, משקפי חברי נשברו, ומוכים עד זוב דם נמלטנו בשארית כוחנו ממות בטוח...“

על הקרב המכריע בין „עכו“ ובזרטה ספר לסופרנו משה לויט, ימאי ישראלי ותיק ששרת ב„קוממיות“, ב„גליליה“, ב„ארצה“ ובחיל הים. „בנמל ביזרטה אין כמעט מחסנים וכל הנמל כולו הוא למעשה רחבה פתוחה אחת -- מספר לויט. -- „הייתי על הסיפון כשצחקות רמות הגיעו מאצל הרציף -- וראיתי כיצד שטח הנמל מתמלא מרגע לרגע בהמונים המתכוננים לפרוץ אל האניה. תחילה ניסו מספר שוורים מקומיים לעצור בעד ההמון, אך משקצרה ידם נסוגו אחור. וההמונים החלו להתקדם לעבר הספינה. הם היו רחוקים בסך הכל רק כשלושה מטרים מ„עכו“.

אכנים ו„מכונת יריה“

ברחבה היו לפחות כ-3000 איש, מיללים, מגדפים והמסוכן מכל: מיידים אכנים בספינה. בראש אחד מן הצוות צץ רעיון מקורי והוא החל לצעוק בקול גדול כשבידו צינור ביוב ארוך: „פי ענדנו מאטרי ליום!“ (יש לנו מכונת יריה!) לרגע נסוג ההמון, אך „משהמאטרי ליום“ לא החל לקצור את קצירו, חזרו והסתערו על הספינה. בינתיים וההמונים המוסתים לא פסקו מזרועם בסמטאות המוליכות לנמל. מטר האכנים גבר והלך. הקצין הראשי של האניה קבל אבן בלסתו, אחרים נפצעו בחלקי גוף אחרים.

היו מן ההמון שניסו לזרוק סולמות חבלים אל הספינה אך אלה היו קצרים מדי, מזל הוא, כי לא עלה בדעת ההמון לשפוך נפט, או לזרוק לפידי אש על „עכו“ הסעונה מטעני עץ וחמרים חיימים. אומר לויט -- „אוי היינו לבטח אבודים!“

החבלים נחתכים

בינתיים התקדמה קבוצה מבין המלחים תחת חפיו קרשי עץ אל הדפנות במטרה לקצץ את חבלי הספינה הקושרים אותה לחוף, כדי שתוכל לנוע -- אם ההמון חסך מהצוות עבודה הרת סכנות זו -- כי ברוב חמתם חתכו בעצמם את העבותות...“

משהחלה „עכו“ לזוז וההמון ראה כיצד טרפו הולך ונמלט מידיה. התנפל כחמת זעם על מכונת „רינו“ חדשה של סוכן אניה שעמדה ליד הרציף, שברו את חלונותיה, חתכו את צמיגיה וזרקו המימה. אגב, מלחי „עכו“ מספרים כי אחד הדברים שעורר את חמתם של תושבי ביזרטה עד כדי שגעון -- היתה קריאתו של רב המלחים יעקב פינקלשטין שהיה יוצא מדי פעם בעת הקרב ומתגנב לסיפון ומשם מצביע על הדגל הכולל לבן המתנפנף ברום התורן כשהוא צועק בערבית: „הביטו היטב אל הדגל הזה, בני כלבים, הוא עוד יתנפנף פה פעם!“

הצוות מכריז שביתה

אט, אט, „ובזחילה“ יצא „עכו“ את שטח נמל ביזרטה כשההמון ממשיך לזרוק אבנים... לתוך המים. רב החובל של הספינה איש הסדר והמשמעת. לפנים מפקד אנית משחית בספרד הריפובליקנית „שו“ כה“ לפסק דין מות שלא בפניו, ושהביא ארצה את אנית המעפילים „פאן יורק“ -- החליט כי אין טעם לסכן את כל הספינה ולחכות לשבעת הנעדרים. סבור היה כי באם ניצלו מידי ההמון ימצאו השלטונות הצרפתיים דרך להעבירם למרסיי. אך צוות האניה התנגד לדעה זו בכל תוקף והודיע כי לא יפעיל את המכונות עד שיעשו המאמצים להחזרת הנעדרים. לאחר שעתיים של ציפיה וחרדה לחייהם של שבעת הנשואים על החוף הופיעה ליד הספינה סירת משטרה צרפתית ועליה שבעת חברי הצוות -- בריאם ושלמים. והאניה „עכו“ -- „צולה ושמחה...“

לאחר מסע של 4 ימים הגיעה „עכו“ לנמל חיפה כשהיא מביאה אתה מטען של מכונות חקלאיות, צינורות אבק, וחמרים חיימים. בעוד ימים מספר תחזור „עכו“ ותפליג במסלולה הקבוע -- קו ישראל אמריקה.

התמונות צולמו בשעת הקרב מבעד לאשנב האניה ע"י חנוך קופר, איש הצוות.

„כשיצאנו את הארץ על מנת להשיט את „עכו“ מקנדה לישראל לא עלה בדעת איש מאתנו כי עתידים אנו להביא את מלחמת העצמאות עד לחופי טוניס“ -- סח לי דויד מלר, מאנשי צוות „עכו“ שהגיעה בימים אלה „פצועה“ מעט אך מנוצחת לנמל חיפה. „היה זה קרב ממש“, אומר מלר, „קרב לחיים ולמוות. אך עמדנו בנסינו“ -- „המשלט“ נשאר בידנו. ואת הספינה לא נטשנו...“

„התחלה דה-לוקס“

תחילת המסע שקטה היתה ורגילה. שתי עשרות בחורים מבני הארץ הוטסו לפני כחשיים -- להאליפאס שבקנדה על מנת להביא משם ארצה את הספינה „ואנקובר קאונטי“ העתידה להיקרא „עכו“ ולהלך בקו חברת הספינות „ישראל-אמריקה“. מחמת תקלות בלתי צפויות מראש פיגרה הספינה אחר תכנית המסעות שתוכננה עבורה 4 ימים, „ונתקעה“ ימים מיותרים בנמל האליפאס. רבי-החובל של הספינה, איסטון סטיו, ספרדי ריפובליקאי, קבע את מועד ההפלגה לליל הפסח. הבחורים שהוזמנו לאותו ערב ע"י המשפחות היהודיות במקום להסב „לסדר“ רטנו ורגזו כשקיבלו לפתע פקודה לארוץ את חפציהם ולעלות לספינה. אותו לילה התחוללה בהאליפאס סערת שלג כבדה, ואנשי הצוות הוכרחו לעבוד עד לפנות בוקר בקור חודר עצמות כדי לחזק את מעגני הספינה. „התחלה דה-לוקס“, הפסיר בובי הפסימיסט כשהוא מתכרבל במעילו הבלוי -- „היה צרות!“

הצרות מתחילות

לאחר יומיים נסיעה החלו „הצרות“ -- מיכלי המים חלו לפתע ב„נזלת“ ול„עכו“ נשקפה סכנה להישאר ללא טיפת מים לשתייה ולרחצה. היה הכרח מיידי לחדש את מלאי המים החיים. הוחלט להפנות את הספינה לנמל הקרוב ביותר -- ביזרטה. בגלל מחלתו האנושה של אלחטאי הספינה, צעיר בשם צירלי מניוירוק (שהושאר, אגב, בבית החולים של הצי הצרפתי בבזרטה) לא יכלה הספינה להתקשר עם ביזרטה ואותה בסימים לאניה נורווגית שעברה בקרבת מקום להודיע על בוא „עכו“ ולהכין להם מקום ליד המזח.

לפנות ערב הגיע „עכו“ לנמל ביזרטה. אפשר והיה זה אי פעם נמל משוכלל וטוב, אפס עתה, בעטיון של הפצצות „הליברייטורים“ האמריקאים בש" נות מלחמת העולם השנייה -- ירד ערכו מאד, והספינות ממעטות בדרך כלל לבקר בו. כך שכל ספינה הנכנסת לנמל ביזרטה מפנה אליה את תשומת לב התושבים.

„הצוות השתעמם“

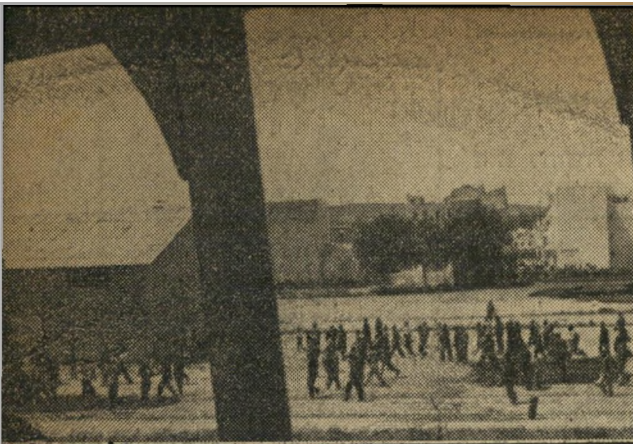
לפי חשבונו של רב החובל היה בכוח צינורות המים של ביזרטה להזרים במשך 8 שעות את 250 טון המים להם נזקקה „עכו“. אולם דומה כי יכולת הצינורות קטנה יותר, ושבעה עשר מאנשי הצוות, שהחלו להשתעמם „במדיות“ הסיפון בהילוך אנה ואנה -- ירדו לחוף, על אף איסורו של רב החובל, בפתח הנמל לא שאל איש לתעודותיהם וללא הפרעה נכנסו העירה. אך משלא מצאו ענין לענות בו עלו תשעה מהם וחזרו לספינה.

רמי זולברג מבתיים, בוגר בית הספר הימי בחיפה, שהיה בין הנשואים על החוף מספר: „הלכנו בלוחית מורה דרך ערבי לחפש בית קפה לשנות משוה. ביזרטה זו“, אומר הוא, „מחולקת לשנים. חציה „קסבה“ רווית ריחות עיפוש וזרועת ערמות אשפה וסיאוב. וחציה -- „אירופית“ בתים לבנים, רחובות רחבי מדרכות ומכונות מהודרות -- משום מה הזכיר לי חלק זה של העיר את פתח-תקוה...“

לבושים היינו כקיבוצניקים -- חכנסי עבודה, גופיות, וסנדלים. אך איש לא שם לב אלינו. גם השפה העברית שבפינו לא עוררה כל תשומת לב מיוחדת. מי אלה? נשאל מורה הדרך הערבי פעמים מספר -- אמריקאי! השיב ללא היסוס...

לפתע: תנועה חשודה

סוף סוף מצאנו איזה בית קפה מוזנח עד כדי אימה -- בקשנו בירה, ובעל המקום הגיש לנו „לימונד קר“, חם כמו תה פושר... לפתע התחלנו מרגישים בתנועה חשודה בחוף. שמענו לחישות, קללות, וקולות צרודים חזורים בלי הרף על המלה הידועה לנו היטב: יאהוד! בעל בית הקפה הכניסנו מיד לדירתו הפרטית שמאחורי הבית -- מדוע עשה זאת אין אני מבין עד היום. הקולות גברו והלכו, אבנים נזרקו בדלת. חשבנו כי אנו אבודים, אולם נראה שבעל בית הקפה הספיק לנו לנפח למשטרה כי במקום הופיע קפטן צרפתי בלוחית 7 חיילי קומנדו שהובילנו לחתנת המשטרה הקרובה.

ההמון הערבי מתאסף בשטח הנמל

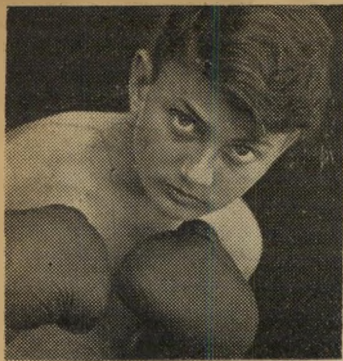
מבעד לאשנב האניה: ההכנות להתקפה

ה„שבאב“ ניתק את החבלים. האניה מתרחקת מן ההמון

ההמון ביקש פורקן להתרגשותו וזר הימה את מכוניתו של סוכן אניות ז

הימים למהגרים (אם לא אשנה עד אז את דעתי)...

דן שטיינברג, חניך מועדון ההתאגדות רפוז "ש"ש בני ליאונרד (ראה עמוד 2) מודה בבושה שאינו מתעתד להיות אלוף ההתאגדות הישראלי מפני שהוא "רך מדי" והבוקס הוא ספורט "אכזרי". לעומת זאת מקור דן להצטיין באחד הימים באחלקיקה קלה, בעיקר בשחיה. בינתיים הוא לומד התאגדות "כדי לבלות את הזמן ולדעת להגן על עצמו". דן הוא צבר בן 12, בן חשמלאי מרחוב פרישמן בתל-אביב, תלמיד כיתה ז' בבית הספר העממי תל-נורדא. הוא אוהב גיאוגרפיה, שוא חשבון ושקוע בבית (ובכיתה) בספרי הרפתקאות.

הוא רוצה ללמוד בגימנסיה (אם תהיה לי אפשרות לכך) ולהיות באחד

מכתבים

עינים חומות ורווקה

ישראל אפשטיין שואל במכתבו ("העולם הזה" 656) מה גורלם של אותם צעיר וצעירה שהתגלגלו משער "העולם הזה" לשער "דבר השבוע".

לידיעתו: הצעיר הוא מנחם מורח, בן 22, מלח בחיל-הים. הבחורה היא רינה גרצמן, בת 19, מרחוב שלום.

עליכם 57 ב"א. יש לה שער שאטני, עינים חומות ונמשים, והיא יפה בהרבה מן התמונה (שאינה דומה לה). חוץ מזה היא רווקה. יחסיה עם מנחם לא חרגו מאותה תמונה, שצולמה לפני שלוש שנים, שעה ששניהם היו חברים ב"צופי ים". רינה היתה בינתיים בחיל-הים וכיום היא פקידה.

"אחד משלנו", תל-אביב. לתשומת לב המעוניינים.

תיקונים

סגן מנהל מחלקת העבודה של הת- אחדות בעלי התעשייה שדבריו צוטטו ב"העולם הזה" (656) שמו שלמה מוריאל (ולא מוראל), לשעבר — מאירוביץ.

על ההקדמה לספרו של מאירוביסקי ששימש נושא לביקורת ("העולם הזה", 656) לא חתם א. שלונסקי, כי אם א. פן. טופס הספר שמסרה ההוצאה למבקר היה מקוטע.

התצלומים בגליון זה

(הסדר בעמוד — מימין לשמאל ומלמעלה למטה).
עמודים 8, 7, 6, 5 — רותנברג וקאופמן, עמוד 9 — קאופמן, תמיר, עמוד 10-11 — שרות "העולם הזה", עמוד 12 — רותנברג.

חידוש המדע?

"בורדו הוא כלב צרפתי, בכל זאת התיידד עם פינאל, הפוני השטלאנדי. שניהם שייכים להנרי ואסטיה מייאן, הזוג השבדי. ילדם שנולדה לפני 6 חודשים..." ("העולם הזה", 656).

האם כבר מאפשר המדע הודווגות של כלב וסוס? ומי משניהם האב המאושר?

חנה בריאל, רחובות.

תודה על השיעור בדקדוק.

פלמ"ח מזל גבעתי

למבקר הספרותי, שכתב את הבקורת על ספרו של יצחק שדה ("העולם הזה" 654), יש להעיר שהפלמ"ח לא נכשל, עשרות ישובים של אנשי פלמ"ח מור- כיתים כי אנשיו המשיכו בדרכו. בשעה שאנשי "גבעתי" יושבים בבתיהם ומשי- קיטים את חובתם הלאומית בכינוסים, סיפורי זכרונות ופולמוס "מי עשה יותר", יושבים לוחמי הפלמ"ח בישובי משלט. מטבע העולם הוא שאנשי המע- שה כוחם אינו רב בעט ובדבור ולכן לא יכולים 100 עמודיו של יצחק שדה להשתוות לספר המסוגנן ורב התוכן "בשדות פלשת".

חברי פלמ"ח במשק אבוקה

המבקר הספרותי:
"לא הייתי בחטיבת גבעתי..."

תמונה וביקורת

בגליון 654 הדפסתם ביקורת על הספר "כל האדם" עם תמונת המחבר ובתו. האין אתם סבורים כי בצד ביקורת כה שלילית תמונה כזאת פוגעת בטעם הטוב?

סופר עברי, ת"א

הביקורת נכתבה לפי הספר ולא לפי התמונה.

חנה המליון, מר רוקח

ביום ג', 16 בח"ז הועמד מכבש של המחלקה הטכנית של עיריית תל-אביב ליד דפוס שהם (רחוב פין 5). בשעה 10 בבוקר הותנע המכבש, וגש-אר עומד במקום ורועש, והעובד הלך. שלוש שעות עמד המכבש במקום והר-קים שאון. ראינו ילד מטפס עליו ותור-קע אצבע אל הגלגל המסתובב. בשעה 12 הודענו למחלקה הטכנית של העיר-ריה (ענה לנו עובד בשם "יוסף"), ורק בשעה אחת אחרי הצהרים בא מישו והניז את המכבש.

קראתי בעתון כי מר רוקח גילה גרעון של מיליון לירה בתקציב העירייה. הבנתי של מכבש זה הוא בלי ספק חלק מהגרעון.

פועל ברפוס שהם

ומה ביחס לרעש?

חטא לא יכופר

הוא להזניח את השערות ודא-טפס כהן באופן קבוע ושיטתי. חברתך שמשערותיה המרהי-בים כה התפעלת, גדתה לך-כודאי את סודה: היא משת-משת ב"תלתל" — השמפו הח-דש שר "שמן".

השתמשי גם את ב"תלתל" וגם-השערותיך הוא ישווה זהר-משי, רכות ועדנה ותסרוקתך-תרהיב עיני כה.

"תלתל" גם חסכוני במיוחד-בשמוש — שפופרת שמחירה-220 פר' בלבד — מספיקה ל-25 חפיפות!

נסי "תלתל" — הוא יהיה אדוק-שערותיך.

תקליטים
בטהובן, ברהמס, צ'יקובסקי
סימפוניות, קונצרט'ים וכו'
רדיו-אודיון
רח' דיזניג 116, תל-אביב

הנקוי לבעלי טעם

קשת מנקה וצובעת

פנת היין שלנו

מתוך

המרבעים של עומר בראם

עץ מצל וספר מגלת שיר.

פת וכד יין. ופיף המציר

לצדי זמיר שירות בערבה —

רב לי. אז ערבה בערן אמיר.

תרגום: ח. סימון

**בכל מצב ובכל זמן
אמפייר**

א אחים בזרנו. בע"מ *

דוד יעקובוביץ -

רוצה או קרוב?

הפרשה המלאה של
תעלומת "גן מאיר"

ממז יהושע וולפסון
שני מקלות וסימני דם

דוד "גרנורי" יעקובוביץ
אנחות, חלוק וצילצול למשטרה

המכונת המהודרת, גם לא של הגיפ הוזהר. בשבילו ובשבילנו, חברי, היתה תל-אביב אחרת — תל-אביב של שפת הים עם פרחי נר הלילה המליחים בדממת החולות, תל אביב של רחובות שותקים וגדרות אבן... תל אביב של פרוטה ושל תירס חם, של נסיעה ב-טרמפ אל מקום הפגישה, של קונצרט סים מעל גבי תקליטים... זה היה דני פאקטורי.

התיאור הראשון

עוד באותו יום מסרה הצעירה הפ-צועה את עדותה לחוקר המשטרה. היא נפגשה עם אחיה בשעה 9 בערב. הם לא הכירו זה את זה עד שלשה שבועות לפני כן, אך ידוע ידעו כי יש לה אח ולו — אחות. לדבריה: הלכו לגן מאיר ושוחחו על ענינים שונים. לא הרחק מהבמה העשויה אבן, אשר בקצהו המערבי של הגן, השעה היתה בצלאל, ישבו על הדשא. השעה היתה כבר קרוב ל-12. הם ישבו זה מול זה, כאשר לפתע יצא מבין השיחים אדם מזוהן במקל והכה את דני בראשו מיד עם זה הלם על ראשה של הצעירה — מוסרת העדות. השנים צנחו ארצה מתבוססים בדמם. היא שמעה את דני נאנח. המתקיף עזבה לרגעים מספר, והיא ניצלה את ההזדמנות וניסתה לברוח. אך בהיותה בסוף הש-ביל הראשי, השיגה המתקיף והחל להת-אבק אתה. כשעה ארכה היאבקות זו סגנון בית הקפה של תל-אביב, לא סגנון

איים לא יכול היה להשיב לשאלה זו ואולי אף לא שמו לב לדבריה של הפצועה.

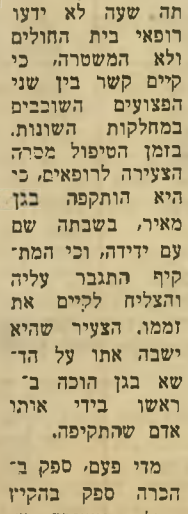
ואותה שעה, באותו בנין של בית החולים, בקומה אחרת של אותו אגף, שכב דניאל פאקטורי וגסס. למחרת היום נפתח את נשמתו. היה זה אחיה, בן אביה, של הצעירה, שהכיר את אחותו רק כשלשה שבועות לפני מותו.

"סגנון" היה לו...

הוא היה צעיר עדין-נפש ומחונן בכשרונות. מוסיקאי לפי מקצועו ובלבו האמביציה להיות קומפוזיטור גדול. פאול בן-חיים, קומפוזיטור בעל ש-עור קומה שהיה מר-רו, כתב עליו, בין השאר: "הוא היה אחד הטובים בין ה-מוסיקאים הצעירים. עתיד גדול היה צפוי לו כקומפוזיטור, מנ-צח ומחנך מוסיק-לי".

והנה אשר כתבה עליו ליום השבעה למותו, דפנה ס. אחת מחברותיו: "...סגנון היה לו, לא סגנון בית הקפה של תל-אביב, לא סגנון

ל"גן מאיר" אשר ברחוב המלך ג'ורג'. במקום חיכו לשוטרים שני גברים. המשטרה אספה את הצעירה והאנשים שקראו למשטרה מסרו את שמותיהם: יוסף גולדהאר, שומר ל-לה בבית החלוצות ודוד יעקובוביץ מרחוב תחכמוני 14, אשר, לדברי ה-משטרה, אמר כי אף הוא שומר לילה ומקום עבודתו — בית החנוך, לא הרחק מהמקום. אי-תה שעה לא ידעו רופאי בית החולים ולא המשטרה, כי קיים קשר בין שני הפצועים השוכבים במחלקות השונות. בזמן הטיפול מכרה הצעירה לרופאים, כי היא הותקפה בגן מאיר, בשבתה שם עם ידידה, וכי המת-קיף התגבר עליה והצליח לקיים את זממו. הצעיר שהיא ישבה אתו על הד-שא בגן הוכה ב-ראשו בידי אותו אדם שהתקיפה.

דניאל פאקטורי ז"ל
"טרמפ אל מקום הפגישה..."

מדי פעם, ספק ב-הכרה ספק בהקצו-שאלה הצעירה, ש-סבלה מאיבוד דם "היכן דני?" אולם איש מבין הריס-

גן מאיר

בשעה 1 אחר חצות, בלילה שבין ה-21 ל-22 לאוגוסט אשתקד צלצל הטל-פון בתחנת "מגן דוד אדום" בתל-אביב. אמבולנס נהוג בידי חנוך גרלר, יצא למקום: רחוב בוגרשוב 62, בית פאקטורי. במקום נמצא צעיר פצוע קשה בראשו במצב של הכרה מעור-פלת. אמו של הפצוע מסרה כי בנה נכנס לפתע הביתה, ובעמדו על הסף הספיק להוציא מלה אחת מפיו: "אמא", וצנת ארצה. מאז לא השמיע עוד מלה. הוא הועבר לבית החולים העירוני ושם נקבע, כי הוא סובל משטף דם במוח. כל המאמצים להוציא מפיו דבר או חצי דבר עלו בתוהו — האיש לא היה מסוגל לדבר, הגם שלא ברור אם לא הבין את אשר דיברו אליו. זהותו נקבעה על ידי אמו: דניאל פאקטורי בן 25, חבר קיבוץ גן-שמואל, נשוי ואב לתינוק.

עוד מטפלים רופאי המחלקה הכי-רורגית בפצוע זה והנה הובאה למחלקה הכירורגית של הנשים צעירה כבת 20, בהירת שער וצרת גורה, מגואלת בדם, ואף היא פצועה בראשה. היא הועברה מתחנת "מגן דוד אדום" קרוב לשתיים וחצי אחר חצות, לאחר שקיבלה כבר שם עזרה ראשונה.

הטלפון למספר 4444

כחצי שעה לפני כן טילפן מישהו למשטרת תל אביב: "בגן מאיר מוטלת צעירה פצועה". הידיעה הועברה באלחוט ליחידת משטרה ביידת וזו הגיעה

שהוא, השומר, העיר לו, כי במקרים כאלה יש להודיע למשטרה והאיש נש" מע לו בלי היסוסים. הנקודה השלישית, שתוקה את החשד היתה בזה שהאיש, שהזעיק את המשטרה בטלפון ושתואר ע"י השומר והצעירה כספרדי מסר כי שמו הוא יעקובוביץ — והרי הוא שם אשכנזי טיפוסי.

יעקובוביץ נאמר בביתו

מכאן אפשר היה להניח, כי הכתוב בת, שמסר האדם למשטרה, היא בדויה. ואולם משבאו לרחוב תחכמוני 14, הסתבר, כי בחצר של אותו בית גר אמנם אדם בשם דוד יעקובוביץ, יהודי איש בן 35, בעל לאשה ואב חורג לילדה קטנה. אותה שעה לא היה יעקובוביץ בבית. בחיפוש שנערך ב" העדרו נמצא תת מקלע סטן, צרורות מפתחות וכ-40 תמונות של בחורות. עוד מחפשים השוטרים בבית, והנה בא הדייר עצמו. הוא לא הכחיש כי הוא אותו אדם שהיה אותו לילה בבית החלוצות כאשר באה המשטרה, ולמעשה הוא אשר הזעיקה. והראה — הוא מסר את שמו וכתובתו, המתאימים למציאות.

האליבי

מיד במקום מסר יעקובוביץ את האליבי שלו: אותו יום היה בבית ליד ובמחנה צבאי בקרבת מקום. הוא חזר לתל אביב בשעה 1.30 אחר חצות וירד ברחוב דיונוגוף. קצין צבא הסיע אותו במכוניתו מהשביל היוצא מכפר הדסים לכביש חיפה. בדרכו הביתה מר" חוב דיונוגוף שמע אנחות המגיעות מ"גן מאיר". נכנס פנימה ושם מצא את הפצועה. היא ביקשה ממנו שיועיק ובבוא המשטרה מסר את שמו וכ" תובתו.

זיהוי נערך באור קדוש

למחרת היום, בשעות הערב, נערך בבית החולים "הדסה" מסדר זיהוי בפני הצעירה הפצועה. הקצין חיים פלסר, איש משמעת ובעל שפם בסג" נון פרנסי, בה, כפי שמסר אח"כ בבית המשפט, שמונה אנשים, הדומים כולם בקומתם ומראיהם לחשוד, הלכיר שם בגדים שונים והעמידם בשורה. בי אולם הודלק אור קלוש, המזכיר את האור באותו מקום של הגן, אשר בו אירע הפשע. חבושה תחבושות וחיוורת כסיד הוכנסה הצעירה על אלונקה והוע" ברה על פני השורה. כחצי שעה ארך הזיהוי. הצעירה הסתכלה בפני האנשים אשר בשורה, ואח"כ משפה בשערך חיו של כל אחד מהם — סימן, שלפני ביקשה לזהות את המתקיף. כפי שטענה אח"כ התביעה בפני בית הדין זיהתה הצעירה את יעקובוביץ כאותו אדם, שהתקיפה בגן מאיר. כמו כן נערך במקום זיהוי על פי הקול, וכל אחד מן המשתתפים בזהו קרא, תוך הדממה ששררה בחור בית החולים מספר מ" פסים: "נשבעתי שאהרוג אותך, או שאני אעשה לך... אני אביא לך חלוק... אני אקרא למגן דוד אדום". אולם זיהוי זה לפי הקול נתקל בקשי יסודי: הצעירה לא שמעה כהלכה מחמת המכה שקיבלה באוזן. ובתום שמונה חדשים עמדה הצעירה על דוכן העדים בבית המשפט המחוזי ובהצביעה על יעקובוביץ אמרה: "זהו האיש שהכה את דני על הראש, ואשר הכה אותי ואשר אנס אותי ואחר כך הביא חלוק וקרא את המשטרה".

משטרה מוד משטרה דשעבר

ב-25 באוגוסט הובא יעקובוביץ ב" גי שופט שלום והוצאה גנוד פקודת מעצר. הוא נאשם ברצח, שעושהו במק" רה שיימצא חייב בדין. הוא אחד — כוח.

כמה ימים אחרי זה קיבל לידו עורך דין י. בן-ימיני, מגדולי הסניגורים במ" דינה בעניני פשעים חמורים. את ההגנה על יעקובוביץ, כעבור זמן מה הצטרף לסניגור כיועץ מיוחד לענינים פליליים שלמה רוזנשטיין, חוקר פשעים בעל

נתן קפלן במקום הפשע
כתפים רחבות ועיני תכלת

יהודה פראג (יושב) ושמאי זוהר
עינים חולמות ומבט של קטיפה

מן התילל הדוקרן. אך היכן מוצאים את האדם?...

ה"סרג'נט המסורתי"

הסמל (כיום מפקח) יהושע חלפסון, הוא הרביעי בחבר החוקרים, אשר מכמה בחינות מזכיר את אותו "סרג'נט" אגדתי מתוך סיפורי הבלשים. מקץ שמונה חדשים, מאז הפשע ועד הגיע הענין לבית הדין, תקופה שבה היה הסמל ל"גושא הכלים" והתיקים, למד חלפסון בעל פה את כל פרשת גן מאיר, החקירה והמשפט ואין לך פרט שאינו נהיר לו. יחד עם החוקר קפלן יצא חלפסון בלילה שלמחרת ל"גן מאיר" והסביבה. אותו לילה אחרי חצות, ביקרו בגן גם ראשי החקירה פראג וזוהר, ובדקו את מצב האור והתנאים האחרים. על אף העובדה שמעשה הפ" שע התפרסם כבר בעיתונים, לא נמנעו זוגות צעירים מבוא בלילה שלמחרת לאותו גן ציבורי. החוקרים לא שכחו גם את ההשערה המקובלת, כי הפושע עלול להופיע במקום הפשע זמן מה אחר המעשה. לשם כך באו בלבוש אי רחי והתנהגו בצורה, שאינה עלולה לעורר חשד ואף השתטחו על הדשא כדוגמת אחרים.

החיפוש אחר שני שומרי לילה אותו לילה, מוצאי ה-23 באוגוסט, יצא החוקר קפלן לבית החלוצות כדי לראות את שומר הלילה. הוא מצא את גולדהאבר בקרבת הגן. השומר סיפר, כי האיש השני שהיה בחברתו בשעה שהמשטרה באה למקום הוא הוא אשר בא אליו לבית החלוצות ומסר לו על דבר המצאה של צעירה פצועה בגן מאיר.

מכאן הלך החוקר לבית החינוך כדי לראות את האדם השני, אך לא מצאו שם. נאמר לו, כי במוסד זה אין שומר לילה מיוחד. בשעה של" לפנות בוקר חזר החוקר אל שומר בית החלוצות, כדי לקבל ממנו פרטים מלאים על האיש וכן תיאור מראהו. גולדהאבר היה סבור כי אותו אדם שבא אליו קרוב לשתיים אחר חצות בלילה הקודם, היה ספרדי.

עם שחר ישובו החוקרים במשרדם והשוו את שני התיאורים: זה שמסר ע"י הצעירה המותקפת וזה של השומר. היה דמיון בפרטים, ושני המעידים דמו, כי האיש לא היה בן לעדה האשכנזית.

החשד הראשון

כאן עלה החשד: האיש שבא לסל" פן הוא האדם שביצע את הפשע. השערה זו התחזקה נוכח עדות הצעירה, כי אמנם ביקשה ממתקיפה שיועיק את "מגן דוד אדום". ואמנם מסר הש"ר מר גולדהאבר בעדותו, כי האדם שבא אליו ביקש תחילה לטלפן למד"א. אלא

סגנו, שמאי זוהר, "המוח המשפטי" של מחלקת החקירות, בעל עינים חול" מות ומבט של קטיפה, אך תקיף בדעתו ומעמיק לחשוב. הם קראו שוב ושוב את עדותה של הפצועה.

באותו בוקר החליטו השניים, כי לפניהם עומדות בשלב זה שלש פערות דחופות, שאותן יש לבצע במה" רות המכסימלית: א' — למצוא את בעלת החלוק, שהובא ע"י ידי המתקיף לצעירה; ב' — לגבות את עדותם של שני הגברים, שטילפנו למשטרה, וגי' — למצוא מיד כל סימן חשוד במקום הפשע, העלול לקדם את פתרון החידה.

החיפושים במקום הרצח

אותה שעה נמצא במקום הפשע המפקח נתן קפלן, רחב כתפיים ובעל עיני תכלת, חוקר ותיק, היוזע, בעת הצורך, לעבוד עשרים וארבע שעות ללא הרף. הוא חיפש במקום טביעת סוליות וכל סימן אחר, העלול לשכ" "מפתח". באחד המקומות מצא מקל, שבו משתמשים הגננים כמשענת לשי" חים, ועליו סימני דם. במקום אחר — שוב מקל ועליו סימני דם. לא הרחק ממקום הפשע היה גדר תייל. "יתכן שהאדם בא מכיוון זה" — הרהר קפלן — "ואולי, במקרה כזה, נקרעו בגדיו

גבר עליה ולבצע את זממו. מיד אחר כך, המשיכה הפצועה את עדותה, ה" רחק המתקיף מהמקום וחזר אליה כע" בור שמונה או עשר דקות כשבדיו חלוק. הוא כיסה את גופה ואמר, "כאן לא ימצאו אותי, בואי הצדה". היא ביקשה ממנו שיועיק את "מגן דוד אדום" והאיש שוב התרחק מהמקום, כדי למלא את מבוקשה. בזמן העדרו נסתה לצעוק "הצילו" אך לא נענתה. כעבור זמן מה הבחינה בשני אנשים המתקרבים למקום ובידו של אחד מהם פנס חשמלי. היו אלה, כפי הנראה, השומר והאדם שטילפן ל"מגן דוד אדום". שוב עברו כמה דקות והופיעה המשטרה, שאספתה מן המקום והע" בירתה לתחנת "מגן דוד אדום".

שדשה תפקידים

בשבע בבוקר למחרת הדרמה שהת" חוללה בגן מאיר, נטל לידו את החקירה מנהל מחלקת החקירות של משטרת תל אביב, הקצין יהודה פראג (כיום סגן מפקח מחוזי). בעל מחשבות ברא, מהיר תנועה ותפיסה, החל הקצין פראג בחי" פוש מאומץ אחר מפתח או קורטוב של מפתח, שבעזרתו אפשר יהיה לפע" נח את הפשע. אותה שעה היה כבר ברור, כי הצעיר שנרצח והצעירה שנפ" צעה הם שני קורבנות של אותו פשע עצמו, לעזרתו של הקצין פראג בא

גן-מאיר: מקום הפשע הזוגות באו למחרת

הסניגור בן-ימיני והחוקר רוזנשטיין
"אני מאשים את המשטרה!"

הסניגור א. ל. שמרון
"אני מאשים את יעקובוביץ!"

רחוב תחכמוני 14
הכתובת התאימה למציאות...

קפה "רענן"
...אך האליבי לא החזיק מעמד

טרת תל אביב. מאז ואילך עמדו כאילו זה מול זה במאבק המשכתי הקשה והמסובך הזה ששמו "המקרה בין מאיר" התביעה הכללית הנעזרת בחוקרי המשטרה מצד אחד והסניגור בעל הטמפל רמנט ועוזרו המומחה לחקירת פשעים מצד שני.

החיפוש אחר האמת

כדי לברר את אמתות האליבי שמסר יעקובוביץ יצאו קפלן וולפסון, כשהוא נאשם גלוי אליהם, לאותו שביל המורכב מכפר הדסים, אשר בו פגש, לדבריו, יעקובוביץ בקצין שהסיעו לתל אביב. הם פגשו במקום את השומר שלמה ארליך, שסיפר להם, כי באותו לילה לא עברה מכונית בשביל. הם המשיכו את דרכם למחנה הצבאי ושם הצביע יעקובוביץ על בית, שבו קנה אותו יום סגירות וגווז. רביסרן ברמן, מפקד המחנה, הסביר להם, כי במקום זה אין קונים סגירות. דבריו אלה הביאה התביעה לבית המשפט כהזמנה, והסתעפה בעדים. מהמחנה נסעו החוקרים לרחוב דיוגנוף ויעקובוביץ הצביע על הבית 145, אשר אליו נכנס הקצין שהסיעו לתל אביב. בעל הבית, נתן אינזוביץ, העיר אחר כך, כי בביתו לא מתגורר קצין צבא או משטרה. הגט שבאחד החדרים מתגוררת חיילת.

בקפה אשר ברחוב רענן

הצדע הבא של החקירה היא בכוח אחר לגמרי. בדעתם כי יעקובוביץ הוא מהעדה היוונית החלו "לחטט" בחוגים אלה. בקפה "רענן" אשר ברחוב רענן הכירו את יעקובוביץ בשם "גרגורי" היינו — היווני, אברהם גלסובר, מוכר הסגירות בבית הקפה, העיד כי ראה באותו ערב את יעקובוביץ בתוך בית הקפה משחק ב"ששיבש" עד שעה שמונה, ואילו אדם אחר מבין יושבי המקום ידע לספר כי ראה את הנאשם עד שעה 11 באותו ערב.

בהיותם משוכנעים, כי הצליחו להזם את האליבי שמסר יעקובוביץ להגנתו, החלו החוקרים לחפש אחר החומר העובדתי, שיוכל לשמש הוכחה, כי הנאשם הוא שביצע את הפשע ב"גן מאיר". ד"ר הרברט נוסבוים, כימאי, בקטרילוג וסרולוג, שהתמחה במשך שנים בבדיקות משפטיות, נתבקש על ידי החוקרים לערוך מספר בדיקות. כל המוצגים, המקלות, הבגדים וכו' הועברו למעבדתו כדי שייקבעו סוגי הדם שנמצאו על הבגדים. לפי זה ביקשו לקבוע אם הדם שנמצא על בגדיהם של המנוח, הצעירה והנאשם זהה; מהי הדרך שבה נוצרו הכתמים (אשר לנאשם עצמו לא הצליחו לקבוע בודאות את טיב הכתמים שעל חולצתו, מאחר שהיא היתה אחר כביסה, כאשר באה המשטרה לביתו. כמו כן לא נמסר בבית המשפט על ידי עד איוה שהוא, כאילו היה יעקובוביץ מנאול בדם; בשעה שבאה המשטרה למקום שרר חושך ולדברי העדים עמד הנאשם במרחק מה מן המקום). מטרתה של בדיקה אחרת שערך ד"ר נוסבוים היתה לקבוע על פי סימונים מסוימים, שנמצאו על בגדיה של הצעירה ועל פי בדיקה שנערכה אצל הנאשם, אם אמנם הוא הוא שאני כה. המומחה ד"ר נוסבוים שהעיד אח"כ בבית המשפט קבע, כי הנאשם הוא עקר ואילו גם הסימונים, שנמצאו על הבגדים מוכיחים מצב ביולוגי דומה של האדם שגרמם.

סימפוזיון מדעי ו"מודוס אופרנדי"

(כל אלה העסיקו את החוקרים ימים ולילות ובמשך חדשים הלכו ונצטברו על שלחנותיהם של קציני המשטרה מזה והסניגור מזה — ספרי מחקר לסוגיהם השונים. הדיונים הארוכים שניערכו אח"כ בבית הדין המחוזי בתל אביב הוכירו לפרקים סימפוזיון מדעי, כשגם הסניגור וגם הסניגור מראים בקיאות במדע הרפואי ומצטטים מתוך ספרים דעות של מומחים).

"מודוס אופרנדי" — הוא שם ידוע למדי לחוקרי פשעים. פירושו "שיטת המבצע" והכוונה להשערה, כי רוב ה"פושעים החוזרים על מעשיהם, נוהגים לבצעם על פי אותה שיטת עצמה והיא, השיטה, עלולה לשמש מפתח. גם על כך חשבו החוקרים, כאשר, בחטטם בדיונים וחשבונות, נתקלו במקרה דומה להתקפה של 21 באוגוסט, שאירע באותו גן מאיר כמה חודשים קודם לכן. סרן צבא, שהותקף על ידי אדם אלמוני, בשעה שישב עם בחורה בגן, הוזמן למסדר זיהוי. הסרן ביקש לזהות את הנאשם על ידי מישוש שריריו, מאחר שבמקרה שלו הוא נאבק עם המתקיף בחשכת הלילה. הסרן מסר אחר כך כי האיש שהתקיפו היה דומה לנאשם על פי מבנה גופו.

הנקודה הפסיכודוגמית

בינתים הצליחה המשטרה לגלות את הבחורות, שתמונתיהן נמצאו, לדברי התביעה, בדירתו של יעקובוביץ. הן ברר כי התמונות נגנבו מהן בהודמנויות שונות ביחד עם ארנקיהן בגן מאיר, כאשר ישבו או שכבו על הדשא. אחת דות מהן טענו במשטרה, כי הפצים אחרים, שנעלמו עם ארנקיהן הוחזרו להן בדואר. בנקודה זו ראתה החקירה גם חלק של "שיטת הביצוע" וגם מפתח פסיכולוגי, שעלול להעיד על אופיו של האדם.

לפי סברה זו, יעקוביץ הוא "ד"ר יעקיל ומר הייד". אם גנב ארנקים והחזיר אח"כ חלק מן הפפצים לקרבינותיו, הרי יכול גם להיות שהתנפל על הצעירה בגן-מאיר ואח"כ קרא בעצמו למשטרה...

לאחר שתי חקירות מוקדמות, שנערכו בפני שני שופטים חוקרים (אחת מהן נתבטלה בגלל סבות פורמליות) הובאה סוף סוף הפרשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב כשפרקליט המדינה בעצמו, א.ל. שמרון, אדם גב-קומה ולכאורה קר מזג ומתון, קיבל את הקטיגוריה לידו. כל החומר על העדות הורכב הובא על ידי התביעה נגד הנאשם, היושב בשקט בתאו ועוקב בהתעניינות אחר מהלך המשפט. לעומת כל האשמות והחומר העובדתי שהובא נגד שולחו, טוען סניגורו של הנאשם, כי יעקובוביץ הוא חף מפשע. טענת עו"ד בן-ימיני היא כי כל הבדיקות שנעשו על ידי המשטרה "אינן שוות" ונעשו בצורה מרושלת.

הסניגוריה מאשימה את המשטרה

תוך כדי משפט מסובך זה השמיע הסניגור כמה וכמה פעמים דעות שלי-ליות על החקירה של המשטרה, אשר לדבריו "מעוררת ספקות רציניים ביחס

— חרות העבודה לכול — מיוצגת ע"י העולים.
— חרות ההעסקה לכול — מיוצגת ע"י בעלי המכוניות.
— חרות הארגון — מיוצגת ע"י הצרים.

המצור הוסר בו ביום. בערב באי המעבידים ללשכת העבודה ושאלו על שכן העבודה המאורגנת. ההפרשים היו גדולים מאוד. פועל הלשכה מקבל לפע"מים פי עשרה מאשר עולה מן המחנה. באין ברירה, הזמינה פועלים מהלשכה. למחרת יצאו כמה מאות מבוטלים לפר"דסיסהביבה. ומחרתיים שוב לא הוזמנו פועלי הלשכה, ושוב הופיעו האוטובורסים ומכוניות המשא ליד שערי מחנה ראשיהעין.

ושוב הופיעו משמרות המצור, הן נמשכות זה היום הרביעי. כן, גם המשטרה הופיעה. אולם לא התערבה.

כן, גם הממשלה דנה. אולם טרם החליטה. ובאמתחתה של שרת העבודה יש הצעת חוק על עבודה מאורגנת. לפי הצעת חוק זו, כל מעביד מחויב יהיה להזמין פועלים אך ורק באמצעות לשכת העבודה. וכל פועל מחויב יהיה להרשם בלשכה.

ובינתיים: המצור נמשך. המשטרה רושמת כי לא היתה כאן הפרעת-סדר והפרדסנים נאנחים:

"היו פעם ערבים, וגרשו אותם... כעת יש תימנים ומפריעים להם לצאת לעבודה: מה יהא על זכויות הפרט במדינת-ישראל?"

...ורופאים בוקר

מעניין, כי אותם שגיגו את השבתת ה"תימנים הזולים" מחייבים את שבתת רופאי-המדינה. (כלומר הימין).

ואלה אשר הצדיקו את המצור על מחנה ראשיהעין התנגדו בחריפות גדולה ביותר לשביתת הרופאים. (כלומר הש"מאל).

כלום הימין הוא בעד הגדלת השכר? לא. הרי זו הסיבה שגיגו את המצור על ראשיהעין, — כי המצור מונע את הורדת שכר-העבודה.

כלום השמאל מתנגד להעלאת ה"שכר"? — לא. הרי מכריזה ההסתדרות שביתות למכביר.

המאבק גם בראשיהעין וגם של הרופאים היה על "ארגון". התימנים אינם מאורגנים. הרופאים מאורגנים, אולם מחוץ להסתדרות.

ההסתדרות ראתה בשביתה העצמאית של "ההסתדרות הרפואית" פגיעה ב"איגוד המקצועי ואחדותו. בגלל עצמאות זאת תמך הימין בשביתה.

לפני ההסתדרות עמדה השאלה: האם חבריה (ורבים חברי ההסתדרות בקרב הרופאים השובתים בניגוד לדעתה) יעדיפו את משמעת ההסתדרות על מש"מכיוון? ומה? שבתה עמדו חברי-ההסתדרות, גם לאחר שההסתדרות אסרה על חבריה להשתתף בשביתה, יועמדו כל רופאי-המדינה חברי ההסתדרות לדין ההסתדרות.

בזמן האחרון אירעו הפרות רבות של משמעת ההסתדרות. בעיקר מצד פועלים העומדים תחת השפעת מפלגות השמאל ההסתדרותיות. הנהלת ההסתדרות נלחמה בהם קשה. השנה האחרונה היתה גדושה מקרים כאלה. היו איומים רבים. אולם עד כדי העמדה לדין ההסתדרות לא הגיע הדבר.

והנה, מה שלא העז הועד הפועל של ההסתדרות לעשות נגד פועלים, הוא עושה נגד רופאים.

"ההסתדרות לא תוסיף לסבול הפרת משמעתה" — הכריז פינחס לוביאניקר,

על כל פנים, אחרי האינצידנט הרוסי-אמריקאי לפני חודש, שעה שהפילו הסובייטים מטוסי-צ'אמריקאי ליד החוף הבלטי, נראה האינצידנט הקטן בין ישראל ובריטניה כספיחה על הגב ממש...

עולים בזול...

בבוקר לא עבות הרגישו העולים תכונה מוזרה סביב גדרות המחנה שלם — הנזקא משום מה בית-עולים — ראש העין. אלו היו אלה תושבים ותיקים של הארץ, ודאי היתה תכונה זו מזכירה להם את ימי-המצור הידועים. אבל העולים התימנים יודעים כי אין איש חושב להרע להם. ואם יהודים השכימו קום, ודאי בגלל דבר חשוב. כיון ש"יש שכל לישראל".

בכל תופעות הציביליזציה, באוטו וב"אוורון", בבנין ובשטר הם רואים את "השכל שיש לישראל". ומעתה נוספה להם הוכחה חדשה: "עבודה מאורגנת".

באותו בוקר הקיפו את המחנה מאות פועלים מפתח-חקה ואל נתנו לעולים לצאת לעבודה בפרדסיסהביבה. מדוע הוא כל כך רע "ישראל" זה מלשכת העבודה?

מן הצד השני של קו-המצור עמדו אוטובוסים של "דן" ומכוניות משא של פרדסנים נותני-עבודה ולהם לא הרשו להעמיס את "הפועלים".

נערה אחת צעקה: "היום נגמר השבוע... אני צריכה לקבל את התשלום השבועי".

"כמה הוא התשלום?" — שאלו אותה הצרים.

"2 רילות" — ענתה הנערה. — וכאן שוברו שלוש חירויות-היסוד שתוכנסנה אליהם דכל הדעות בחוקת היסוד או בחוקי-היסוד של המדינה:

"אין לי האמצעים ללחום למען בעלי. היתה לי דירה יפה, שנהרסה במלחמה, ועתה גרה אני בתנאים משפיליים אלה. אני יודעת איך אוכל לגמול לעורך-הדין בנימיני על כל אשר עשה עבורי. הוא הקריב שנה מחייו כדי להציל את בעלי, מבלי לקבל תשלום. בלעדיו היינו אבודים."

"בעלי חף מפשע. משהו מעניין לגולל עליו אשמה שאין הוא אשם בה, לחסלו ולהשמידו. כאשר קרה לי יכול לקרות מחר לכל אשה אחרת. כל עוד לא ישתנה המשטר המאפשר להרוס חיי משפחה בלי יסוד, יכולה לרדת שואה כזאת על כל משפחה אחרת."

עלי באבא - על שום מה?

ראשוני "העולים הליגליים" מבג"ד הגיעו השבוע ללוד. הממשלה ה-עיראקית השלימה, כנראה, עם הרעיון של מגע עם הציונים, ורק עומדת על "חיטוי" סמלי של האזיונים — אמריקאים מפני המגפה הציונית — חניה טכנית בקפריסין הנייטרלית. מבצע זה יכניס לממשלת עיראק סכומים הגאמדים ביותר ממאה מליון דינר ברכוש יהודי נטוש. נראה שכש"רוגם של עלי באבא וארבעים השודדים המפורסמים לא נעלם מבבל.

צור-כדורים ידיות'

לפני שנה וחצי הפיל חילה-אורי שלנו ארבעה מטוסים בריטיים בדרום הנגב. לרגע היה נדמה שתפרוץ מלחמה גלויה בין בריטניה וישראל. מאז ודמו מים רבים בירקון ובתמזה — ולפני שבוע שוב הוכרח מטוס בריטי לרדת בחוף תל-אביב. אלא שהפעם נעשה הדבר בנימוס — צרור קטן מעל לראש הטייס, חקירה ידידותית על כוס קפה (צנע) וניפנוף יד כשהמטוס המריא לדרכו.

כל הרוצה בכך יוכל לראות ב"אני-ציננט" עדין זה עדות להשתעבדות ישראל למערב (ו"אימפריאליסטי" או "נאצי-בריטי"). אולם מתחבאת מאחוריו עובדה חשובה הרבה יותר: בשנה האחרונה השתנה יחס "האדם הפשוט" שלנו כלפי בריטניה. השנוא העיוורת לבריטים נעלמה. קבוצת כורגל בריטית נתקלה בהתלהבות כערות ("הער" לם הזה" 656). נתברר "משרדי הממ" שלה המסודרים ביותר הם דוקא אותם שהמשיכו בשיגרה הבריטית. ואפילו מעשי-הזוועה הבריטיים מהימים ההם ("היפו" ו"אלפנט") נראים כיום פחות איומים.

מאפשר לו לראות בסבל של הזולת. אין משפחה בסביבה זו שלא עזר לה. בחדר ממול גרות שלוש בחורות, ומי עולם לא נשא אליהן את עיניו. "אני קבורה חיים. אני עובדת ומר" ויחה עשרים לירות לחודש במקום שם אין יודעים מי אני. אם יודע הדבר אוכל לגזע ברעב. מאז נאסר בעלי לא בא איש לבקרני. אפילו משפחתי פוחדת לדרוך על מפתח חדרי."

"בבירור הפרשה התעללו בי, הת" יחסו אלי כאל פושעת ושמו אותי לבזיון. אני חובעת את ערכי כאשר, את היחס המגיע לכל אשה באשר היא אשה, מכל גזע וכל מעמד."

לכשרותה". בין השאר האשים הסיגור את החוקרים כי הזריקו לגאשם זריקת בזמן החקירה והחזיקוהו בבית חוליריות. "במשך שני ימים רצופים חקרוהו קציני משטרה בבית חולים "גהה", ועשו לו שמונה זריקות נגד רצונו כדי לסמטמו ולהוציא ממנו הוד"עות" — קיטרג הסיגור, כדי להוכיח זאת הזמין הסיגור בשעתו את ד"ר יעקב חיינשל, רופא, אל בית החולים והוא בדק את הגאשם. כמו כן טוען הסיגור, כי באותה עדות ראשונה, שמטרה הצעירה המתקפת, נמחקו שלא כהלכה ששה פסוקים (שתכנס ידוע אמ"גם לבית המשפט) ואשר בהם יש משום הסבר למה שאירע בגן מאיר בין הצ"עירה והמונה לפני הטרדיה. לבסוף ביקש הסיגור לערוך בדיקות ביולוגיות חדשות כנגד הבדיקות שנערכו על ידי ד"ר נוסבוים, כדי להוכיח שאיננו עקר ושלפיכך הסימנים שנמצאו על בגדי הנתקפת לא נגרמו על ידו. לשם כך פנה הסיגור למומחים אחרים. אם תוכיח בדיקה נוספת זו שיע"קובוביץ אינו עקר, עלול הדבר לשנות — לדעת הסיגור — את כל פני המשפט.

ימים על ימים עמדו עד כה הפר"קליטים בבית המשפט, המלא בדרך כלל עד אפס מקום, כשבתא יושב יעקובוביץ הנאשם, שגורלו נמצא על כף המאזניים. האם רצה, האם הוא האיש, אשר ביצע את הפשע בגן מאיר, הרג את דניאל פקטורי והוסיף פשע מכוער באחותו? התשובה לכך תינתן על ידי פסק הדין.

אשת יעקובוביץ פונה למצבון

"אני נשבעת בכל הקדוש לי שאני מאמינה באמונה שלמה שבעלי הוא חף מכל פשע", אמרה לסופרנו אסתר יעקובוביץ, אשתו של הנאשם, כשביקרו אותה בחדרה הזעיר בצריף-עץ הנמצא באחת החצרות האחוריות במשכנות ה"עוני של רחוב שבזי בתל-אביב.

בחדר זה, בו גר הנאשם יחד עם אשתו ותמר הקטנה בת ה-5, אין אלא מיטה, ארון ושולחן רעוע. אסתר גרה אית כבת 40 וסימני הראגה האיומה הפרושה על חיה מצטיירים על פניה. היא אומרת את דבריה בלהט ובשפה המעידה על השכלה, בהשתדלה לעצור את הדמעות המרטיבות מפעם לפעם את עיניה. תמר, חולנית, צמוקה וב"הולה, עוקבת אחרינו בעיניה הגדולות. "זה למעלה משנה רומסים אותי ברגליים. אחרי העול הנורא שנעשה לי איבדתי את האמונה בבני-אדם. לא ניתן לי לדבר ביחידות עם בעלי. יכולה אני רק למסור לו שאני מאמינה בו בכל לבי ונפשי."

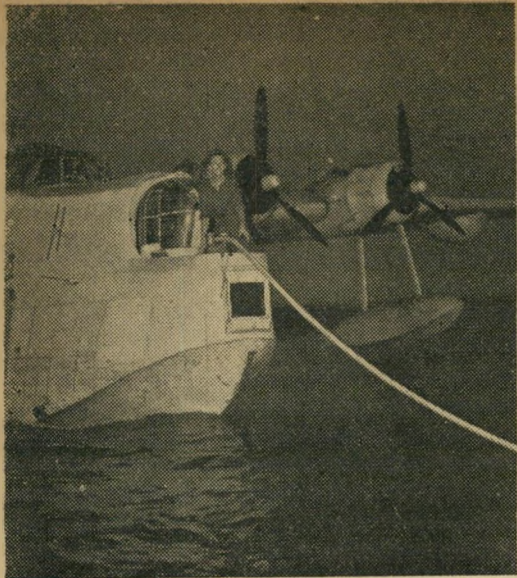
"יעקובוביץ הוא בעל לב שאינו

תלמידי הרצליה "מבקרים" במשפט... והקהל מבקר כבהצגת קולנוע

אסתר יעקובוביץ מסתירה פניה... גוללו עלי שואה איומה..

המטוס הכריטי בחוף תל-אביב
...מורידה צפורים מזרות

היפהפיה מרחובות בנשף הסטודנטים
...יריה מלווה חיוך...

המזכיר מלא המרץ של ההסתדרות, איש מפא"י, אנשי מפ"ם אישרו את הקו. הם לא הרגישו כי נתנו בידי מפא"י תקדים מסוכן מאד נגד עצמם.

שררה אעופפת

משה עוד שרת יוצא בקרוב לאפריקה הדרומית; גולדה מאירסון — לארצות הברית; יוסף שפרינצק סס לארגנטינה. אחרים — בתור. שמועה אומרת, כי אישם מונחת הזמנה לראש-הממשלה, שטרם החליט עליה. רק אליעזר קפלן אינו מתכוון לעזוב את הארץ: הוא מטפל בתקציב. אולם למעשה יהיו כל השרים היוצאים לדרך שליחיו של שר האוצר.

אגב עוד שני אישי-מעלה עמדו לצאת לחו"ל, ולא יצאו. קודם-כל זלמן שזר, שר החינוך, לוועידת אונסק"ו. אולם קם רעש בעתונים, שטענו, כי ראשית ענייני החינוך אינם בסדר, ושי נית, כי אונסק"ו — לא מכניסה דביוס...

ושנית: הנשיא פרופסור חיים וייצ' מן דחה את צאתו להבראה לאיטליה. וסיבת הדבר, כי לא היה מי שימלא את מקומו בהעדרו מאחר שיו"ר הכנסת (ממלא מקום הנשיא) יצא לארגנטינה. פרופ' וייצמן יצא להבראה לאחר שמר יוסף שפרינצק יחזור, הרי אי אפשר להשאיר את מדינת-ישראל בלי נשיא.

שר הפנים נכנע...

אחרי מאבק נסתר, שהגיע עד לשר הפנים, ניצחו דוגיגן ושומכר לאורך כל החזית -- הורשה להם להמשיך להופיע באידיש.

כידוע, קיימת בארץ תקנה לפיה אסור לאמנים מקומיים להופיע בשפה זרה, ואילו לאמנים אורחים מותר להי פיע בלועזית במשך ששה שבועות. משנסתיימו ששה שבועות להופעותיהם של דוגיגן ושומכר, שלחה להם הצנר זורה האמנותית (הכפופה למשרד ה פנים) פקודת-איסור. שני האמנים הת מרדו וגרמו להתערבותו של מר שפי רא בכבודו ובעצמו. לבסוף נמצא פת ריון המשביע את הזאב (הצנזור) ואינו פוגע בכבש (האידיש) — השנים צרפו לעצמם שני אמנים המופיעים בעברית, ואילו הם עצמם ממשיכים להתלוץ באידיש כאוות נפשם...

שינויים במשטרה

אישיות מרכזית במשטרה עומדת להתפטר בימים הקרובים ממשרתה ול עבור לשרות הקונסולרי בקפריסין.

פריצות חוקית

אישיות חשובה בממשלה פנתה הש בוע לראשי המחלקות המוסמכות ב

כמעט כמובן מאליו, כאילו זה מעשה בכל יום שמיליונר ינדב מאות אלפי לירות בבתי-אחת למוסד ציבורי.

נענה השני ואמר:

— נדמה לי שעזבון בחיים אינו סתם תרומה, אלא יש בו גם ביטוח מסויים של הנדבן ומשפחתו לכל ימי חייהם. וכפי שקראתי יהיו 45 בני משפחה אשר יאכלו מפירותיה של הקרן הקיימת בעולם הזה...

— בעצם — נאנח השלישי — לא אתפלא אם אשמע על עוד מקרים שר בעלי עסקים שילכו בעקבותיו של ישראל טייבר. כידוע מרבה נכסים מר בה דאגה, ובכל זאת רוצים בני-אדם להיות עשירים, מפני שכדאי לבעל הנכס סים להיות שרוי בדאגות בשעה שיש שכן לפעולתו. אבל במדינה הנוטלת לעצמה את כל הרווחים כמעט, בצורת מס הכנסה ושאר מסים וארנונות, במ דינה האורבת לו לבעל העסקים על כל צעד ושעל כדי לתפוס אותו בעבירה ולהענישו ואף מצרה את צעדיו בכל מיני הגבלות וקיצוצים וצוויל-הכעים — מה טעם להיות בעל נכסים? מוטב להיפטר מן הרכוש, לערוך מעין "הלי אמה פרטית", שהכנסה קבועה ובטוחה בצידה, ולחיות במולדת בלי כאב ראש ואפילו עם כתר של נדבן מכובד...

כבר לפני שנה הוכיחו הבדיקות הבאקטריולוגיות שהעיריה מזהמת את שפתי-הים. אז עוד התירו קטע צר לרח צה, והמכוניות המריקות את בורות הביוב חדלו לשפוך את תוכנן לתוך הים. אולם הזיהום נמשך לאורך כל חזית הים. התוצאה: השנה אסורה הרחצה גם בקטע שהיה בשנה שעברה רק מזוהם-למחצה.

אנו מנחשים שבבחירות הבאות ל עיריה, (לכשתקיימנה כעבור דור אחד או שנים) תנצח הרשימה שתכריז על הסיסמא: "בוז לחיידקי העיריה — נטבול את אבות העיר בים העיר!"

קשה להיות עשיר

ישבו בעלי מחשבות, היודעים גם לחשב חישובים, ושוחחו על המאורע הציבורי-הפינאנסי המפתיע: משפחת טייבר מסרה לרשות הקרן הקיימת לישראל, רכוש עצום, הנאמד ב-172 אלף לירות, בתורת עזבון בחיים.

-- בארץ אחרת — אמר האחד — היו העתונים ממלאים עמודיהם במא מרים על המשפחה המופלאה הזאת, היו מפרסמים צילומיו של הנדבן הגדול ומוסרים פרטי-פרטים עליו ועל מע שי, ואלו אצלנו מקבלים את הדבר

בקשה לחזות את דעתם על השאלה אם יש לתת מעמד חוקי לפריצות (האסורה) כידוע, על כל צורותיה לפי החוק הפ לילי שעבר למדינה מימי המנדט.

כידוע יש כמה אישים בחוגי הממשלה הסבורים שהלגליזציה של הפריצות תחת פיקוח רפואי תגרום להפחתת מספר העבירות המיניות. אולם אין להניח שבעלי דעה זו יגלוה ברבים, מחשש התגובה שהדבר עלול לעורר בחוגים דתיים.

גם בצרפת, שם בוטל בשעתו המע מד החוקי של הפריצות, נתעוררו ספ קות אם הועיל הדבר לאינטרס הצבורי.

מלחמת-חידקים בתל-אביב

אי-שם במשרדי עיריית תל-אביב יו ש מפדק ראשי המתכנן מלחמה שר טחית בשעשועי האזרח. אטיאס מתה דקת חגורת-הכיתור. בתי-הקפה נסגרו בליל-שבת בשעה שכל אדם גורמלי יוצא "לבלות". הופעות אמנותיות גור נות אסורות באותו ערב. לטייל בשבת אי-אפשר אלא לבעלי-החן. אולם מקום שעשועים אחד שרד עד כה. נגדו הופנה כל מרצו של שונא-השעשועים. עתה ניצח. סוף-סוף נאסרה הרחיצה בים — זה השעשוע העיקרי לרבבות.

דגל שחור על ים תל-אביב
חידקים בין הנערה והמים

מצור עי ראשי-העין
גדר-התיל בין וותיק וחדש

2. **ויתרתי על ההצגה** ועקרת אחרי החיילים. הם התנהגו כאילו שייך להם העולם. אין להם דאגות. מה מסריד את מנוחתם? לי אין שיכון. מזון יש. בצימזום. להם יש הכל. הם נהנים מחייהם בחופשה וחוזרים אחר כך למחנה...

1. **עמדתי בתור לקולנוע** זה לא מצא חן בעיני. עמדתי עשר דקות עמדתי רבע שעה. עמדתי חצי שעה. ובמשך כל הזמן הופיעו חיילים, קיבלו את כרטיסיהם בלי תור וצפצפו עלינו, הציבילים, המחכים בלי סוף

... איך א

7. **תליאכיה, אני בא!** -- מה לא אעשה ב־24 שעות אלה? גם אפשר להספיק הרבה. אין תורים, אין דוחק, כל השערים פתוחים. העיקר הוא לתפוס לי אחת כזאת, מן המיל' ההוא. מילא, סימכו על המדים... ובכלל, חייל או לא חייל?

5. **הכל מתחיל בשיפשוף** -- שמאל ימין -- שמאל ימין -- הכתף 'שק, און 'שק -- עד שאינך מבדיל בין שפמו של הסמל וזנבו של כלב אף גם על זה עוברים. ריצה וספורט שימושי, זחילה וקפיצה, עד שבא היום והנך מרגיש -- לעואזל, אתה חייל. למרות שהסמל אומר שאני דומה למטאטא, (---) (---) ..

6. **איך אני נראה?** קבלתי חופשה של 24 שעות. ליד השער יש ראי גדול, ואני יכול להתבונן בעצמי. זוית הכובע נכונה, המדים מגוהצים, הנעליים מבריקות. אפילו השוטר הגדודי, ימח שמו וזכרו, אינו מוצא בי הפעם פגם כל שהוא.

8. **יחי הרושם!** -- לפני שבוע לא הסתכלה בי בחורה. עכשיו מסתכלים אפילו הגברים. ויש במה להסתכל, מה דעתכן? אני מנפח את החזה ומכניס את הבטן, הידים מורמות בגובה הכתפיים -- בדיוק כמו שאמר הסמל ימ"ש.

4. **המפקד קיבלני לראיון** — הוא שאל לשמי, משפחתי, הדברים המעניינים אותי. הוא הסביר לי כיצד מורכב החיל ומהם המקצועות שאני יכול להתמחות בהם. הוא אפילו סיפר לי בדיוחה. אולם הוא גם הזהיר אותי שאין זו אוניברסיטה חפשית...

3. **גם אני הלכתי** — פניתי ללשכת הגיוס עברתי אלף בדיקות — אפשר לחשוב שביקשתי להתחתן עם בתם — אבל מילא, צבא זה צבא. למחרת היום הלכתי — צו תנועה בידי האחת ומזוודתי בשניה — והתיצבתי בשערי המחנה וביתי החדש.

...ני הגעתי לזה

דו"גן ושומכר

דו"גן — כקצין גסטפו
...שר הפנים נכנע

לבטא את ההוי היהודי בגלות (בפרט גלות פולין) ועתה, אחרי שנספה רוב קהלם, הועמדו השחקנים בפני מציאות אחרת ומחפשים את דרכם החדשה. בינתיים כובשים השחקנים את לבות אותם תושבי הארץ הרגילים לביטוייהם הגלויים. עתה עומד להגיע לארץ גם סרטם האחרון — "אונזערע קינדר" — "ילדינו" — שנוצר בפולין אחר המלחמה.

אם ארו קומיקאים יהודים ספציפיים (אם כי אמנותם היא טראגיקומית). מבחינה תיאטרונית-טכנית גרידא משיגים שנים אלה במשחקם את שיא הליטוש של ההופעה וסוד הצלחתם הכבירה אצל קהל המבין את לשונם צפון למעשה בפשטות משחקם המשכר נע. ובמשך קרוב לעשרים שנה השתדלו

"שותף על הבמה גרוע משותף בחי" אומר הפת" גם. אפשר להתגרש מאשה, אך כיצד יתגרשו זה מזה זוג אמנים, שכל אמנר תם, כל מהותם לגי בי הקהל היא אחי" דה ולא מעט נובעת מעצם היותם "דו" או? כיצד אפשר לתאר הופעה של בוד אבוט בלי לו קוסטלוי של אחד מהאחים ריץ (שאי) גם אחים כלל) או האחים מרכס (שגול) דו לשלש אמהות ושלשה אבות שר (נים)? או, למשל, אחת האחיות אנד" רוס כי תשר סולו, או בבין בלי ורונסקי או לנדאור בלי רביץ כי ישמיע מוסיקה ליד פסנתר אחד? כזה הוא גם הווג דו"גן ושומכר (ששמותיהם הראשוניים שרויים בסוד מזה עשרים שנה), זוג האמנים היהודים, שאלו נולדו בארץ אחרת ושפת אמנותם היתה שפת הוליבוד, היו כיום מכריהם הטובים של מיליונים בכל קצ' וות תבל. אולם דו"גן ושומכר היו ונשי ארו קומיקאים יהודים ספציפיים (אם כי אמנותם היא טראגיקומית). מבחינה תיאטרונית-טכנית גרידא משיגים שנים אלה במשחקם את שיא הליטוש של ההופעה וסוד הצלחתם הכבירה אצל קהל המבין את לשונם צפון למעשה בפשטות משחקם המשכר נע. ובמשך קרוב לעשרים שנה השתדלו

ציור

תערוכה — לא לקהל

שמשון הודצמן
אמנות בתשלומים חדשים

כה מרבה לקנות תמונות. "באנגליה מכרתי תריסר תמונות ליהודי עשיר. ואילו כאן מכרתי תמונה אחת לשוטר, שניה לאחות רחמניה, ותמונה שלי" שית מכרתי — תמורת תשלומים חדשים — לחבר קיבוץ.

חוב הציירים בצפת(אשתו ושני בניה, בני 3 ו-6 גרים ברמת-גן). "סיסמתי — החיים יפים". הוא מכחיש בתוקף את הסברה שאמנות הציור תלושה בארץ מן הקהל. בשום מקום בעולם אין האדם הפשוט

"אם תבוא לאמ" ריקה יהיה לך קשה להציג את תמונתך. כי הקהל שלנו אינו אוהב את אשר אינו מבין..." במ" לים אלה נפרד הב" מאי פיטר פריי משמשון הולצמן הצייר.

אולם הולצמן אינו מאמין לדברים אלה, ולכן החליט להציג בתערוכתו. שתיפתח השבת בג' לריה כ"ץ בתל-אביב, לא את התמונות ה"מובנות", אלא דוקא תמונות שהן טובות בעיניו. "לא למען הקהל, אלא למען עצמי". הולצמן בן ה-42, (הוא עצמו מתבייש בשם הלועזי, — שמא תציעו לו שם עברי?) גר בחורף בטבריה ובקיץ בר-

אלה הברוכה עם

מכיל סולרסון

המסוה האידאלי בפני הדני השמש הכוהטת

ניאווה

הפאן והקרם להלנת העור

תארוק' יצהר

פרסום אריאלי

מ63ער "קסטל" אצל

ההנצלות

הגנו לבקש את סליחת המעשנים. אשר מדי פעם בפעם אין ביכולתם להשיג את "קסטל" בחנויות הטבק והקיוסקים. לרגל התחבבותם של סיגריות "קסטל" אין באפשרותנו לספק את הדרישה הגדולה. אנו מבכרים לשמור על האיכות מאשר להגדיל את הכמות.

החברה הירושלמית לתעשיית סיגריות בע"מ

מי קובע את דמות בנר?

האם יירש את סגולותיך - או שייקבע אופיו עליידי סביבתו? - על התשובה לשאלה זו לוחמים אנשי-המדע בעולם בעזרת כינוסים ומחנות-ריכוז...

עצבני, אינו בקיא במושגי הגנטיקה האלמנטרית וכו'". קשה להבין, מה קשר כל ההתקפות האישיות האלו לפולמוס המדעי. קשה לתאר שבוור ועם הארץ יתמנה ליושב ראש אקאדמית המדעים החקלאיים הסובייטית. אכן, זרות מאד לרוחנו דרכי הפולמוס ברוסיה, דרכי השתתק היריבים. לא נוכל להסכים לבטול ציני של כל המקובל בשדה הגנטיקה עד כה -- פרי עמל וחקר רבים, אלא ששומה עלינו להצניץ מעבר לפרגוד הנימוח הדוגמטיות, הפוליטיות והאישיות -- ומי שאינו עושה כך, משפיל את ערך הגישה המדעית האובייקטיבית. אין נראות שיטות ליסנקו בעיני חוקרי "המערב". לפי דבריהם לא צ" לית אף אחד מחוץ לגבולות רוסיה לקבל תוצאות דומות. הם מודים, אבל, שיתכן כי לא נהגו בדיוק בהתאם להוראות שיטות מיצורין-ליסנקו. אך השגיו של ליסנקו ניתנים להסבר "מני-דליסטי", לפי התורה הישנה.

המותר להשפיר בני-אדם?
הקורא עלול לקבל את הרושם כי חום הויכוח הוא בגלל "המלחמה הקרה" או מתאחת הפולמוס. השאלה היא יור נוגעת לענין. כי אחת משתיים: (א) אם צדקו המלומדים הסובייטים כדאי להשקיע מאמץ בתיקון פושעים בחינוך בני אדם, ובכלל בשיפור כל בעל חי וצומח קיימים, אך אם (ב) צדקו מלומדי המערב, הרי שאדם נולד כך או כך ואין יותר מה לעשות בו. וגזע של בני אדם הוא כזה או כזה. אינך יכול לאלא להשלים עם העובדה, להשמיד את הטיפוסים שאינם מתאימים לחברה. זאת היא הסבה לחום הויכוח: אם ה"מוטאציות" (כלומר השינויים) בן של צמח או חי איש הן אפשריות במכוון, לפי תכנון, או שאנו צריכים לסמוך רק על שיפורי גזע לפי הפראזה.

בכמה ארצות כבר נהוגים חוקי עיקור, ברוסיה לא. כי הסובייטים סוברים שיוכלו להקים דור בריא בלי עדיהם.

והאמת? -- דומה שהיא, כמו בכל ויכוח חמום, בממצע.

היניקה מונעת פרטן

96.000 נשים באמריקה סבלו בשנת 1948 מפרטן השד, שהיא אחת הצרות הפופולריות ביותר של מחלת הפרטן אצל נשים. בתוך עבודת-החוקר העצום מה הנערכת למסע המלחמה נגד הפרטן, הועלתה עתה גם ההצעה, שאף אשה אחת לא תותר על הנקת ילדיה מלדיה היא מאחר שסבורים כי על ידי כך יפחתו סיכויים לקבלת הפרטן בשדיים. למסקנה זו באו הרופאים החוקרים מתוך סטטיסטיקה שנערכו בין נשים נגד עות במחלת הפרטן בשד. הסתבר כי מספר רב מאד על הנגזרות לא הניקו את ילדיהן (מסיבות בריאות קוסמטיקה ואחרות). ואם כי הרופאים אינם יכולים לתת הסבר מדעי מלא לקשר שבין עובד דות אלה, הרי הם מציעים בכל זאת לכל אשה שתיניק את ילדיה.

תרופה ליצר המיני

רופאי המכון הגאורולוגי בבריסטול אשר באנגליה, המציאו בזמן האחרון אמצעי נגד להיטות מינית מוגברת, והנסיגות עד כה, שנערכו בעיקר בי בתי סוהר, נתנו תוצאות טובות למדי. האמצעי (זריקות וגם טבליות) פועל רק באופן זמני, ופועולתו מתחילה רק כעבור שבועיים מאז מתחיל הריפוי. בכמה מקרים השתמשו הרופאים באמצעי הזה לגבי אנשים, שנדונו בעוון פשעים מיניים. במקרים אלה קיבלה הנהלת בית הסוהר רשות מיוחדת מבית המשפט להוציא לפועל את ההזרקה. במשך שלשה שבועות לא היתה לאנשים כל תשוקה מינית.

לפי ליסנקו, לשנות את תנאי הסביבה, כלומר את תנאי הגידול.

תפוחי-אדמה ובני-אדם

כמובן קבע ליסנקו, שונים רבים הנורעים, מאחר בקיץ, אינם מצליחים בגלל זה, שעליהם לגדול בסוף הקיץ, עת הימים קצרים יותר, והרי הצמח זקוק לכמות מסוימת של אור להתי-פתחותו. יש, אם כך, לחפש את סיבת האחריות בהתפתחותם לא בגינים "מסתוריים" כי אם בתנאי הסביבה שאינם מתאימים.

ליסנקו ומיצורין הצליחו, לפי דבריהם, לגדל צמחים בני כלאים לא בדרך מינית, היחידה שהיתה מקובלת עד כה, כי אם בדרך וגטטיבית (צמח חית). מיצורין הרכיב ענף של פרי מזון וחתיק על יחור מן חדש, הנורעים שהיו מתקבלים מהרכבה זאת היו מכיר לים את תכונות שני הזנים, בדומה

יוזיאן האכסלי

קאפיטליזם ברחם האם

לתוצאות הכלאה מינית; והרי כאן לא באה כלל בחשבון העברת התורשה תחת בדרך הכרומוסומים שבתאי הרבייה.

אין מאמינים החוקרים הרוסים במורטאציות, שמהותן אינה ברורה כל עקר. מתפקיד המדע "לקבוע מראש את תהליכי ההתפתחות".

המערב בשד

אין נכונים חוקרי "המערב" לבי-קרתו של ליסנקו ולשטותיו. רואים הם סכנה בדרכיו, שאינם מדעיות לדבריהם. נמצאים ביניהם אף כאלה, שרואים בליסנקו מבצע של פקודה מגבוה, מתוך שאיפה להשיגים מידים בכל מחיר. (וידוע, אגב, שליסנקו התחייב במשך שנתים וחצי, לגדל זנים בכורים של תפוחי אדמה עבור אזור אודסה, ומילא את הבטחתו).

התקפות אישיות במקום מדע
אנשי המדע "המערבי" רואים בו אמפוריסט, שזרות לו שיטות המדע המקובל. נימת הבוז "לבן האכר" (!) ליסנקו מורגשת בכל הבקורת הזאת. וכמובן, שגם הרוסים מרבים לדבר ולכתוב על באי כוח המדע ה"אמפי-ריאליסטי", "הריאקציוני" ו"השכיר"... חוקרי המערב משתדלים בכל מחיר להוכיח את בורותו של ליסנקו, מצד ביעים על תכונותיו האישיות: "אדם

בחץ לארץ וגם בתחום ברית המועצות. לדעתו של ליסנקו אין ערך למדע, כל זמן שאינו מיועד ב"אופן ישיר להפתחות ב"כוון הרצוי לאדם ולספוק צרכיו".

כתוצאה מהזכות החריף, שהתנהל בישיבת אקאדמית המדעים החקלאיים, ושהסעיר את הרוחות בעולם -- פוטרו חוקרים בעלי שם ברוסיה, רבים נעשו בצורות שונות, שמם של אחדים אינו מופיע יותר בשום הוצאה ופגיו שה מדעית, וקיימת דאגה רצינית לגורלם האישי. ליסנקו יצא מנצח מהוויכוח ונהנה מתמיכת מוסדות הממשלה ב"רוסיה".

מה משנה את הגזע?

מהי איפוא, תמצית חלוקי הדעות הסוערים?

לפני תפישת המדע הביולוגי המ"קובל עוברות התכונות בירושה מאבות לבנים בעקר באמצעות כרומוסומים, הם גופיפים המתגלים בתא בשעת רבייתו. והנה טען החוקר האמריקאי מורגן, שכל תכונת היריד חיד קבועה בכרומוסום בנקודה מסוימת, הקרויה בשם "גן". "הגן", לפי תורה זאת, הוא מעין מרכז, שפעולתו גורמת להתגלות התכונה. החוקר מ"לר ממשיך ואומר, כי אין "הגנים" עצמם משתנים בשום דרך מכר ונת או דרך הסתגלות לתנאים שמתחילים להם עצמם. רק לפרקים מתהווים בגנים שנויים פנימיים פתאומיים בהרכבם הכימי, המכונים מוטאציות, והמוטאציה עוברת בירושה ע"י הגנים שהשתנו (זה יכל לקרות לדעת החוקרים, גם בהשפעת חמרים כימיים מסוימים, קרנים קוסמיות וכו').

מאבות לבנים

לאבי תורת התורשה נחשב החוקר הגרמני א. וייסמן (1834--1913), של-דעתו מרכב הגוף משני סוגי חומר: החומר התורשתי הכלול בכרומוסומים, ויתר חומר הגוף. החומר התורשתי הכלול עובר, איפוא, מאבות לבנים ונושא אותו את התכונות. מאז שוכן ללה תורת וייסמן, החוקר הכסלי, איש "המערב", שפרסם זה לא כבר ספר על הפולמוס הביולוגי, מדבר על "הגנים" כעל "אבר תורשה". החוקר הנזיר ג. מנדל מצא בנסיוניו את הכללים, בהם עוברות התכונות בירושה.

רצונו של החי

תורת מיצורין-ליסנקו מתנגדת ל"פישת תורשתית זאת. אין החוקרים מעבר ל"מסך הברזל" מאמינים בה נחה על קיום הגנים, על חומר כאלו נצחי, שאינו בן תמותה בעברו מאבות לצאצאים. תורת מיצורין-ליסנקו אומרת, שהשינויים בתורשתיות אינם אלא תוצאה משנויים בגוף עצמו, כלומר מר הם באים בעקבות שנויים בחילוף החמרים שבגוף. תנאי חוץ, תנאי הסביבה המשנים, מסוגלים להשפיע על התכונות, והשינויים עוברים בירושה. לא יתכן כלל קיום אבר תורשה מיוחד, באפשרותו של האדם לכוון את התורשתיות בכון הרצוי לו. והרי הדוגמה המפורסמת של ליסנקו: הוא הפך תכונות "תורשתיות" של חטה, מתורפית לקיצית. בכדי לשנות את התורשתיות צריך,

מלחמה מוזהר נטושה כרגע בעולם. גיבוריה אינם גנרלים, אדמירלים או דיפלומטים. חומרי-הגנץ שלה אינו מרור כז בפצצות-אטום או ראקטות, כי אם בנוסחאות מסובכות שעל גבי הניר. זהו ויכוח מדעי טהור -- ואולי גם לא כל כך טהור. משעמם? יתכן. אולם ויכוח זה נוגע ליסודותיהן של אותן "אידיאולוגיות" המאיימות להפ"עיל -- ברבות הימים -- את פצצות-האטום והראקטות.

תורת הקומוניזם כולה עומדת ונו"פלת עם ההנחה שהסביבה קובעת את דמות האדם. המשטר הקאפיטליסטי מש"חית אותו, ואילו בדיקטטורה של הפרולטאריאט, "יעור, ישגב אדם". ומ"אחר שכך הדבר, מעונינים כל אויבי הקומוניזם להוכיח שנוכח ההיפך בדיוק: לא הסביבה קובעת את דמות האדם, כי אם התורשה.

זהו הויכוח המתנהל היום בעולם כולו -- בעזרת הרצאות מלומדות וכי-נוסים מדעיים, וגם בעזרת מחנות-הסגר וגירוש מלומדים מן האוניברסיטאות...

"אין לצפות לחסדי הטבע!"

השמות מיצורין וליסנקו נזכרים יום יום ברוסיה ומחוץ לגבולותיה. שני חוקרים אלה נחשבים ב"רוסיה לגורמי המהפכה במדע הביולוגי.

ט. ליסנקו

קומוניזם בתפוחי-אדמה

מיצורין (1855--1935) חי חיים ארוכים של עמל וחקירה בלתי פוסקים. מימי ילדותו התעניין במטעים, בשאלות אקולוגיות וגדול. את רוב ידיעותיו רכש בדרך השכלה עצמית (אוטודי-דאקטור). בודד היה האיש, ללא תמיכה כל שהיא. סיסמתו היתה: "אין לצ" פות לחסדי הטבע, יש לקחתם!" ולק"ראת מטרה זאת חתר בכל כוחותיו. לבצוע משימותיו התעניין, כמובן, במדע הביולוגי (תורת החיים), ובמיוחד בחלקה המטפל בשאלות התורשה. היא הגנטיקה. המצב בחקירות והמסקנות הגנטיות המקובלות לא סיפקו את איש המעשה והעמל, והוא התחיל בבקורת השיטות הקיימות.

לעת זקנתו זכה סוף סוף מיצורין להכרה ולעזרה. המשטר החדש ברוסיה מצא ענין רב בעבודת החוקר הזקן ונתן לו מלוא הסעד. לאחר מותו השאיר מיצורין כתבים רבים וגני אקלום ונסוי.

טהור סובייטי

ט. ליסנקו -- הוא היושב הראש הנוכחי של האקדמיה למדעים החקלאיים ע"ש לינין. ליסנקו הלך בדרכי רבי מיצורין, פיתח ושכלל שיטות חקלאיות רבות. אף הוא פרסם כתבים רבים ולא נרתע מפולמוס חריף עם יריביו גם

על גלגלים

גם המעצורים צריכים שימוש נכון

האופנוע צויד בשני מעצורים — לא בכדי לשעשע את רוכב האופנוע, אלא משום שלכל מעצור יש תפקיד משלו. המהנדסים חישבו שבאופנוע חייבים להיות שני מעצורים, כי:

- 1) אם יהיה רק מעצור אחורי, יהיה החיכוך קטן מדי.
- 2) במקרה שהיו מתקנים רק מעצור קדמי, היתה נשקפת סכנה של התהפכות.

אין להשתמש במעצורים ללא כל הבחנה. רוב התאונות מקורן בחוסר ידיעה בשימוש זה.

א. אם אתה נוסע במישור, בעליה, ביירוה — עצור רק במעצור האחורי, אולם אם עליך לעצור בו במקום, השתמש בשני המעצורים יחד.

ב. השמוש במעצורים בשעת פניה הוא מסוכן מאד, ולכן כדאי להמנע מכך. אם הנך נאלץ לעצור בסכוב באופן פתאומי — ישר במהירות את האופנוע, ואז עצור. אל תשים לב, אם האופנוע אינו מופנה לכוון הנכון, או שמא הנך יורד לחולות, כי מוטב לך זאת מאשר לעצור כשהאופנוע מוטה לצד. ברגע שאתה משיך את האופנוע — השתמש בשני המעצורים יחד, ואז תהיה בטוח בבלימתו.

אל תעשה מפנה חד אם יש על הכביש מים, קליפות אבטחים, יופיות, פיזורי זכוכית, חצץ דק וכו'. אם ברצונך לעצור על כביש המכוסה בגל — השתדל שהאופנוע יהיה ישר, והחלף במהירות למהלכים נמוכים, כמו: שלישי, שני, ראשון — ואז עצור, כי אחרת, אם תעצור ללא החלפת מהלכים ובבתיאחת, צפויה לך סכנת החלקה.

יש שלוש דרכים לבלימת האופנוע: 1) לפני העצירה הכנס למהלך "ניוט" ראל" ואז עצור. 2) לחץ על המעצורים ובאותו זמן גם על ידית המצמד — בשתי הדרכים הנ"ל יישאר המנוע פועל (בדרך האחרונה ישאר המנוע פועל — כל זמן שתלחץ על ידית המצמד. משתעזב אותה — תופסק פעולת המנוע). 3) הדרך השלישית היא לעצור באחת משתי הדרכים הקודמות ולהפסיק את פעולת המנוע.

אמצעי טוב נגד גניבת אופנוע

אם ברצונך להיות בוסח ושקט תמיד, כדאי לך בכל עת — אפילו לכמה רגעים — לקשור את האופנוע.

עצה טובה בקשר לקשירת האופנוע היא: קנה לך שרשרת מפלדה גוקשה — וכן גם מנעול העומדים בפני מסור ברזל. ואם אין ביכולתך להשיג שרשרת כזאת, תוכל לקנות שרשרת רגילה ולמסור אותה לחיסום (הקשאה). כך שתעמוד בפני מסור. אם ברצונך שהשרשרת לא תגדל את צבע האופנוע, תוכל להשחיל אותה לגליל של גומי, כמו למשל, פנימי של אופנים.

ליתר בטחון — קשור את האופנוע לעמוד ברזל. קרו מקרים שאת האופנוע שהיה קשור במנעולים הטובים והחזקים, ובשרשרות הנוקשות ביותר — העלו הגנבים בשלמותו (עם השרשרת והמנעול) על מכונית משא (10 טון) וברחו.

מכה חוזרת

הגב' אבאלין לאניר ממנהאטן ירדה בשודד המזון תומאס רייט בשעה שהלה ניסה לשדוד את הקופה בחנות המכולת של אמה. אחרי שהיתה במשך שעות אחדות גיבורה בעיני המשטרה, נאטרה תגלה שהאקדח ממנו ירתה את היריה נגנב ממחסן המשטרה.

מכל העולם

מחזקים את עור הזאב

היה זמן שהדיקטאטורים נכנסו לאופנה. לתורכיה היה מוצטאפא כמאל אטאטורק ("אבי תורכיה"), חייל מקצועי שהושפע הרבה מהמהפכה הרוסית ומהמשר של מוסוליני כאחד. אל עמו התיחס כמורה בעל שוט בכיתה של ילדים דפקטיבים. הוא הספיק לשבור את הכמורה המוסלמית, לחסל את המעורבים הלאומיים, להנהיג את הכתב הלא-טיני והמגבעת האירופית, להסיר את הצעיף מעל הנשים, ועם כל שחיתותו המינית, (שלא הבחינה בין זכר לנקבה, והיתה גלויה למדי), נשאר פופולארי עד יומו האחרון, וגם אחריו.

אחרי נצחונם המפתיע על היוונים (והאנגלים), בעזרת הצרפתים והסובייטים, נמנע מכל תוקפנות, החזיר שלום לארצו, וביסס את המדינה. הוא לא הספיק להגיע למטרתו: לתת לתורכים רמת מחיה אירופית. וגם לא רמת מדיניות אירופית, עם משטר פארלאמנטארי בנוסח הבריטי.

העקשן החרש

כשמת אטאטורק נשאר על כסא הדיקטאטור חניכרדידי, איסט אינו, גנרל קצרי-קומה וחרש, שהצטיין בהגינות אישית ובעקשנות אגדתית. הוא ניהל את המדינה כרבי-סמל גדודי, בתערוכת אטאטיסם, פאשיזם, וקומוניזם, שלא הנית למעמד הבינוני, סוחרים ותעשיינים לשאת ראשיהם. המדינה והצבא נשארו חזקים, אך (אם כי ניצלה תורכיה ממלחמה) רמת המחיה נשארה ירודה.

דימוקראטיה

בשנת 1946 התקיימו בתורכיה בפעם הראשונה בחירות חופשיות. היה זה, כנראה, לפי דרישה מבחוץ. האופוזיציה השיגה מספר מקומות בפארלאמנט, אך העם עוד לא התרגל לבחירה חופשית. זה עתה התקיימו בחירות הוגנות, עם השגחה מלאה על הקלפיות, ובהן נחל הדיקטאטור הותיק ומפלגת העם הרפובליקאית מפלה. ניצחת האופוזיציה ה"דימוקראטית" (מפלגת הימין) מה הפרטית הליברלית, אשר בראשה עומד צ'אלא באיאר, איש עסקים מפורסם, שגם הוא מגידולי ביתו של אטאטורק, אך נדחה עם מותו של "הזאב האפור".

פנים וחוץ

אך בדבר אחד דומה שמסכימים שני יורשיו של אבי התורכים: כי תורכיה חייבת להישמר מפני חיבוקו של הדוב הרוסי, ולהמשיך ליהנות מן הדולארים האמריקאיים.

והאכר התורכי? התעלה רמת מחייתו? הילמד סוף סוף, קרא וכתוב? — הוא רוצה להניח הזדמנות ל"דימוקראטיה". אולי יצליח? הם יותר מן ה"ריפובליקאים".

בעיטה לעבדאללה?

היה לו מזל לעבדאללה. בימי הפלישה הערבית עסקו מיטב הכחות הישראליים בהשמדת הצבא המצרי, ואילו בלגיון הערבי שלו לא נגעו אלא בקצה הכידון. התוצאה: מצרים (אוכלוסייה של 16 מיליון) נדחקה זמנית לפניה ועבר הירדן (אוכלוסייה 0.4 מיליון)

"כבשה" את ארץ-ישראל הערבית. (ויש הטוענים, כעבדאללה-תל, שהמזל לא בא מן השמים, אלא היה מי שתיווך והיה מי שהסכים...) תוצאה שניה: מצרים המנוצחת נאלצה לחתור זמנית על תכניותיה לתפיסת הסודאן וקירינאיקה מידי האנגלים.

עתה נמצאת מצרים שוב בסימן של עליה. בעוד מלכה עוסק בהרפתקאות אהבה מפוקפקות (ראה מאמר בגליון זה) מכין נחאס פחה, האיכר הפוול והפיקח בן ה-70, בעיטה בצד האחורי של עבדאללה (והאנגלים). "ירדניה" מן החבר הערבי, בעזרת איבן-סעוד (שעדיין לא ויתר על עקבה) וסוריה והלבנון (החוששות פן תוביל הדרך מרבית עומן דרך ירושלים העתיקה אל דמשק וביירות).

דרך אגב מוכיח נחאס, היחיד מבין המדינאים הערבים המייצג את התנועה הלאומית הערבית, שאנגליה אינה כל יכולה בחלק זה של העולם.

ידידתה של רובה

מכל ארצות אירופה המערבית נזהרים בימים אלה תיירים לגן-החיות של לונדון, כדי לחזות ב"פלא" האחרון של הטבע. דובת-הקרח אייבי, בת ה-12 המליטה למזל-טוב דובונת קטנה, הדומה בכל לעצוציהם של ילדי-בריטניה. המלטה זו אינה חורגת מגדר-הרגיל, אולם המפלא הוא שהדובונת, שמשקלה חצי ק"ג ושארמה 30 ס"מ, נשארה בחיים. כל 23 הדובונת-התינוקות שנולדו עד כה בגן-החיות הלונדוני, מתו מדלקת-הריאות, בגלל האקלים הלח והערפלי של המקום.

רק חודש ימים אחרי הלידה ניתן למומחים לקבוע את מינו של הנולד. משנתברר כי נקבה היא, ניתן לה השם ברומאס — צירוף שמותיהם של מנהל גן-החיות וסגנו.

אביו של ברומאס הוא מישו, דוב-קרח שנתן לגן-החיות צוות האניה "סטאלינגראד". מישו נצא על קרחון בים הארקטי.

ואצטנו...

הסופר הבריטי אבלין וו (בסא כמו נביחת כלב) דחה בתוקף הזמנה להשתתף בירחון הסטודנטים של אוניברסיטת ספודר מפני ש"אני סבור כי הסטודנטים יורדים כיום למצב של תלות גורפת בוקנים... עליכם להיות אדישים לחלוטין כלפי כל בעלי-השם מעל לגיל-כח ומחוץ לעירכם...".

ברומאס, בתה של אייבי
אבא בא מסטאלינגראד

החל מהשבוע יוגדלו בכ"ז שבוע 2 פרסיספרים בין פותרי ה"תשבצים". את הפתרונות יש לשלוח עד יום ד'.

פסנתרים

מפרימות ידועות — במבחר גדול וסטרמן את יון, ת"א, רח' רש"י 9

תקליטים
לפספון
אברהמסון
תל-אביב

רחוב בן-יהודה 9

כרכים של

"העולם הזה"

מהשנים הקודמות

להשיג אצל ד. טופל ובניו

תל-אביב, אחד העם 24, טל' 5673

התזמורת
הפילהרמונית הישראלית

קונצרט מיוחד

של מוסיקה אמריקאית
תל-אביב, יום שלישי 30.5, "אהל-שם" 8.30 בערב.

המנצח והסוליסט: **ליאונרד ברנשטיין**
יצירות מאת האריס, טאבס, גרשוין, קופלנד. מכירת הכרטיסים היום רק לחברי האגודה. החל מיום ששי המכירה לקהל הרחב, במשרד התזמורת, אלנבי 56, 4-6, 2-11.

קונצרט למנויים מס' 10

חיפה, הערב — סדרה ב' תל-אביב

יום א' 28.5 סדרה ד'

יום ב' 29.5 סדרה ה'

יום ד' 31.5

ירושלים

למוכרת המערכת

חיה אמדור

מיטב ברכותינו

דנשוואיה

"העולם הזה"

פארוק

אויבו של פארוק

המלך שאיבד את עינו בקטטת-אהבה מחפש את דרכו בין אשה גרושה, אחות-אהובה וארוסה צעירה בעוד יסודות ממלכתו מתערערים

הרופאים קבעו ופרסמו ברבים כי המלך חולה מחלת עיניים, ומדי פעם מתפרסמת הודעה רשמית על מצב עיניו. אולם כל אדם בחוגי החצר יודע היטב כי פארוק אי-בד עיין כאשר אחד הקציני המשמר שלו התקש בחייו של פארוק לאחר שהלה "סחב" את ארוסתו של הקצין.

שחיתות גוברת
המלכה פארידה, עתה אם לשלש בנות נוכחה בודאי כי השם פארידה

(ה"חידה") כבר הפך לבדיחה. נודע כי סרבה להרשות כל קשר בינה לבין בעלה. אך נדמה כי הדבר לא השפיע על התנהגותו של המלך. להפך, שחיתותו של פארוק גברה והלכה, והתמרמרותם של כל החוגים החלה להיות גלויה. אחת פאזויה — אחת הנשים היפות ביותר בעולם — אשר נישאה לשאהיני-שאה מוחמד ריזא חאן פאהלאוי, מלך איראן, בשנת 1939, חזרה לבית אחיה לאחר שעזבה את בעלה. שמועות מכזר ערות על גילוי עריות בין האח והאחות (בנוסף מלכי מצרים הקדמונים) החלו מתהלכות, ביחוד לאחר מסע שערכו שניהם יחד על אניתו הפרטית של פארוק בים סוף.

מחזה שערה ביוקר
ואז באה מלחמת פלשתינה. שוב החלה תמונת פארוק מופיעה בעמודים הראשונים של העיתונות, — סוקר מיס דרים, נפרד מגדוד הפאר של שומרי ראשו, בשיחה עם "גבורים" מן החזית, מבקר "בשטחי הכיבוש" של עזה ומגדל. עתה שיחק בתפקיד גנרל של אופריטה זולה, והתפקיד מצא חן בעיניו.

מאת סופרנו סלים מנצור

דבר אחד הוא דורש מהם: שמירה על ההופעה החיצונית. מותר להם, לשליטים, לרדוף נשים, אלא שעליהם לעינות זאת בסתרי ארמוניהם, או בחשך מלכים בכל מקום ובכל מאורע צבורי. תחת זאת התנהג פארוק כילד אשר נאמר לו כי יכול הוא לקבל את כל העונות והצעצועים שבחלונות הראווה. הוא הופיע בכל מועדוני הלילה והקאבארטים המפוארים והפחות מפוארים של אל-קאהרה ואלכסנדריה, כשהוא מלווה סרסוריו. וכי מצאה נערה או אשה חן בעיני המלך, לא העלים זאת. אני עצמי נוכחתי במקרה כזה.

היה זה בקבארט "אוכרד" דה פי-ראמיד" בפרברי אל-קאהרה, מועדון הליה המפואר ביותר במזרח התיכון. הוזר גות רקדו לצלילי תזמורת ג'אז אמריקאית ידועה. פתאום הורגשה תנועת מה באולם — המלך פה. אך ניכר כי אין בכך כל דבר יוצא מגדר הרגיל. הזוגות המשיכו לרקוד, והמלך, בלוי שני אנשים, ישב ליד השולחן הנמצא תמיד לרשותו. כעבור זמן מה, אחרי סקירה שטחית של הנוכחים, קם אחד ממלווי המלך, ניגש אל חבורה המסובת ליד אחד השולחנות, החווה קידה ולחש באזניו אשה יפת-תאר אירופית שישבה עם החבורה. עיני כל הקהל היו נעוצות במחזה. האם מבקש המלך שיצטרפו אליו? או שמא היתה זאת הזמנה "לראיון" פרטי?

פתאום קמה האשה, ואחריה קמו כל המסובים אתה ועזבו את האולם. המלך נתקל בסירוב מעליב, ככל גבר חצוף אחר... בפניו נתינו!

משקפישמש

למלך יש שליטה גמורה על העתות גות והצנזורה המצרית. הסמל לכך הוא דוקא — משקפי-השמש של פארוק. זה שנים רבות שאין איש רואה את המלך בלעדם. אין הוא מסרים אפילו בלילה.

לעלם אשר עלה על כסא המלוכה המצרי בשנת 1936 היה כל אשר יכול לרצות מלך צעיר. כי בפרוק הצעיר — בן 16 שנה — ראה העם המצרי את התגלמותה של מצרים החדשה. חסון, בעל קומה, ויפה תואר, הוא היה אליל עמו. העתונות היתה תמיד מלאה צלילי מים של המלך הצעיר — בלמודיו, מבקר מוסדות צדקה, מסגדים (תפילותיו בצבורי בצהרי יום ששי היו אטרקציה מספר אחד בכל רחבי העולם, מפני שהיה נוהג להתפלל בעיר אחרת בכל שבוע), ליד ההגה, לפני המפרש, יורה ברובה או במדי ראש הצופים המצריים.

אליה ההמון הרעב

כשהגיע לבגרות בשנת 1938 וגנש לאשה את עזוה וולפיקאר היפה (את שמה שינה לפרידה, — "אבן חן", "החידה"; השינוי בא גם עקב אמונה תפלה, לפיה כל שמות בית המלוכה המצרי מתחילים באות פ"א) לא ידעה התלהבות העם כל גבול. אני עוד זוכר את השתוללות ההמונים בכל רחבי מצרים באותו יום, השירים והמחולות שחיברו לכבודו ולכבוד אשתו הצעירה. הוא היה סמל הטוב והיפה שבחיים לפלאחים הרעבים ורצוצי המחלות; הוא היה הנרקיוזה המרדממה ומשכיחה את הסבל והיסורים — והעתונות הו-ריקה אותו במנות גדולות.

אולם אחר זמן מה נעלמו צילוי מי התפילות ובקורי הצדקה ובמקומם הופיעו תמונות המלך במרוצי סוסים ובמדים צבאיים גזורים לתפארת. בין לילה, כמעט, עלה פארוק מדרגת ראש הצופים למפקד כללי של חילות היבשה, האוויר והים המצריים.

וגם תמונות אלה החלו להעלב, מעט מעט. התמונות הוחלפו בשמועות. תחילה רק אנקדוטות, אבל אלה נעשו יותר ויותר מכווערות במרוצת הזמן, ויותר אנשים הוסיפו את סיפוריהם לאור צר המצטבר והולך על מעשי המלך.

סצינה במועדון לילה

אף כי המזרח ידוע בשל סלחנותו לגבי שליטיו, ומרשה להם כמעט הכל,

נרימן צאדק

הארוס המאושר נשלח לאו"ם

ניו. מדיו הסיחו את דעתו מהפתגם הישן כי לא הבגד הוא העושה את הרב. אולם לרוע מזלו, לא חשב צבא ישראל לשתף פעולה במחזה זה. היה לנו התענוג המפוקפק להנחיל לצבא פארוק אחת התבוסות המוחצות ביותר שנחל צבא אי פעם.

כשמוך מחפש אם לידיו...
היום, פחות משנה אחרי שמצרים נאלצה לחתום על חוזה שביתת-הנשק עם ישראל, חזר פארוק לסורו הישן. שוב רודף הוא אחרי אשה. הפעם אומרים שיש לו כוונות של "כבוד", שהוא מחפש אם מתאימה ליורש צעיר, אשר טרם נולד לו. לפי כל הסימנים בחר בנערה יפה בת 17, נארימאן צאדק. שמועות רשמיות למחצה כבר קבעו את מועד הנישואין לראשית 1951.

בינתיים, כדי לתת רקע מתאים למחזה, החליטה בריטניה לשעשע את גאי וותנות הצבאית של פארוק ולהעניק לו תואר של גנרל-כבוד בצבא הבריטי. האם סבור משהו שפארוק, הגנרל הב-ריטי יצליח יותר מאשר פארוק, הגנרל המצרי?

בצייר

הסרף עלה ביוקר

במיפקר — גנרל-כבוד בריטי

מה מסתירים המשקפים הכהים?

במסגר

מקום התפילה — למועדון לילה

העולם הזה, מס' 657

ספרים

שעמדו נגד צבא. מה היה כוחם? הפחד? והרי ברוב המקרים יכלו לברוח. העקשנות? או אולי הרגשת ה"אחריות" כי הם היו החזית, המעצור הראשון לפלישה. אכן, דומה כי יותר מכל כוח אחר חזק היה במערכה רגש האחריות הקיבוצית. את ירושלים הציל כפר עציון (שמשום מה לא בא בספר) ואת חיפה -- משמר הירדן.

מאורעות המסתור

המאורע החשוב ביותר בתולדות העולם מאז כניעת יאפאן היה נצחון האדומים בסין. סין היא רבע אוכלוסית העולם, והיא באה כולה תחת משטר קומוניסטי. יחד עם האיחוד הסובייטי והדימוקראטיות העממיות נתון כעת חלק חשוב של עולמנו (שתי חמישיות של אוכלוסית כדור הארץ) תחת משטר פחות או יותר אחיד.

על כוחה של סין תעיד העובדה כי אין היא ניתנת להכנעה בכל ארץ

מנחם בגין

המעשים מעניינים מן הכרוזים

צעיר ההשגחה המודרניים. גם הפצצה אטומית לא תוכל לה. מדינתו של מאורסה טונג, המנהיג המפורסם, התחילה לפני עשרים ושלש שנה, עם בגידת הקומוניסטים בגבול בריהיה, הקומוניסטים. או נוסדה המדינה הקומוניסטית בדרום. על זאת שמע העולם רק שמועות, מעורפלות, מוגזמות או מזלזלות. פתאום, בשנת 1934, זרחו קומוניסטים אלה בצפון מערבה של סין, אחרי מסע לאורך כל המדינה, וביססו שם שלטון שלקח כעבור שנתיים בשבי את צאן קאיי שק עצמו.

מה הם קומוניסטים אלה? באיזו מדה קומוניסטים הם? מה דמות המדינה שתחת שלטונם? לאור חשיבותה של סין עצמה עלולות עובדות אלה להכריע בגורל העולם.

אדגאר סנואו הוא עיתונאי אמריקאי שישב שנים רבות בסין. ספרו כוכב אדום בשמי סין, (תרגום פורש של ש. טבת, הוצאת הקיבוץ המאוחד) יצא לאור לפני כמה שנים, אבל דבר זה אינו גורע כלל מערכו להבנת האיש אשר בראש סין החדשה והמאורעות שהביאו לנצחונה. אין זאת רפורמה. זה כמעט מחקר קלות הסגנון ופשטות ההרצאה, העושים את הספר נוח ונעים לקריאה. אינן צריכות לגרוע בעיני הקורא מחשיבות הדברים המסופרים. וסין היא כה גדולה, והמאורעות כה גדולים, (הקומוניסטים הסינים אינם מסתירים דבר) עד כי יש הרבה מאד לספר. אמנותו הגדולה של הסופר היתה הסדר שהכניס בספרו.

בספר צורפו גם מאמרים על "הדיקטטורה של הדימוקראטיה העממית" מאת מאורסה טונג עצמו, "לזכר יום המפלגה" מאת צ'ינטי (מפקד הצבא) והערכה אישית על מאורסה טונג מאת רוברט פיין.

מצצות... ציטאטות

בשנת 1944 היו מתלחשים אצלנו על קצין פולני המתכנן את פעולותיו של הארגון הצבאי הלאומי. זמן מה אחרי זה התחילו מזכירים את השם "בגין". זה היה שם סודי בהחלט, של אדם מסתורי בהחלט, שמעשיו -- מי ישורם? מנהרות ופצצות וכל נשק סודי. פשוט "חיל אחז יושבי פלשת". אלא שסודיות זאת היתה נפגמת מפעם בפעם בכרוזים מפוצצים. לעומת פעולותיהם הנוערות של אנשי הארגון היו כרוזות הארגון הצבאי הלאומי בומבסטיות. "מוות למשעבד הנור!" "חירו בשלום לבסיסהם", "קלגסי ה"אויב", "מבחן האש", "חיילינו התיקופה". זה נראה כמו משחק בראבאדו. עד שסוף סוף קמו הבריטים וצאו, ונקמו בזה את נקמתם בארגון הצבאי הלאומי, שנשאר מחוסר עבודה. מפקד הארגון הצבאי הלאומי, מר מנחם בגין, מביא לנו עתה ספר זכרונות בשם המוד (הוצאת אחיאסף, 2,100 ל"י). ובו הוא מספר, על 502 עמוד, את פרשת פיקודו על ארגון זה.

אולם מר בגין אינו רק המפקד לשעבר של האצ"ל. הוא גם ראש תנועת החרות, שהיא מפלגה פוליטית. בספר גרמה עובדה זו לעירוב תחומים. לא ברור היכן מסתיים התאור (המרתק) של פעולות שהיו, והיכן מתחילה הרצאה (פחות מרתקת) על הדיעות (המטושטשות) של תנועת החרות. וזהו פגם רציני לספר.

חבל שמר בגין לא למד לקצר. נאומיו של ארבע שעות הם בדרך כלל חזרה על כרוזים ישנים, ובספר זה מרובות מדי הציטאטות מתוך נאומיו. הספר היה יכול לעניין הרבה יותר לוא קוצר עד מחציתו.

אבל אם נניח את הטון, הדברים עצמם עושים רושם של אמת. מי שיש לו הסבלנות, יוכל להכיר מתוך הספר פרשה מעניינת בתולדות הארץ, וגם -- בדרך אגב -- אדם מענין, נועז, ישר, היודע בדיוק מה שאיננו רוצה. אופוזיציונר מקצועי.

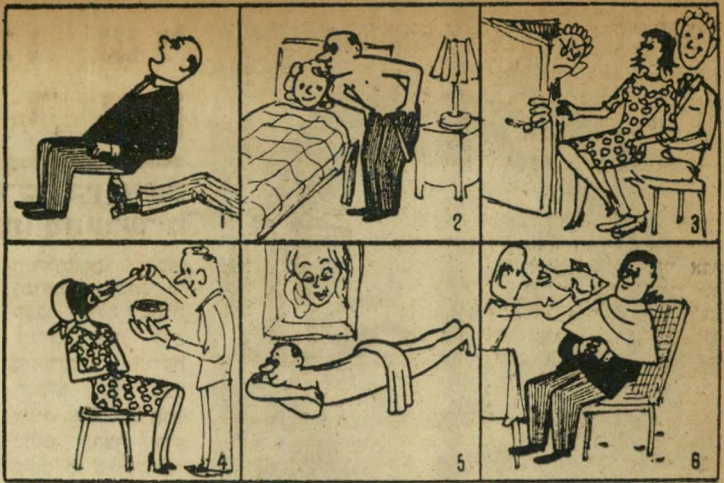
למבוגרים מותר

הציור בספרים לילדים הוא חריף. הילדים רוצים לקרא, ותבוא ברכה על מי שמוכן לספק להם את רצונם. אבל ספר לילדים הוא גם ענין חינוכי. לא כל אדם יכול, ולא כל אדם רשאי, לכתוב ספר לילדים (המבוגרים המסכינים הם הפקר).

חסמבא מאת יגאל מוסנזון (הוצאת ספרים, 550 פרוטה) הוא סיפור על ילדים שעשו את עצמם סניף "להגנה" בתקופת "המאבק" נגד שלטון המאנדאט. הסיפור הוא מתוך כסאחארי, דמויני עוד יותר מ"המאבק" עצמו, ומלא גבורה, חוכמות, פלאי פלאים, ומישה -- הקופא של "הבימה". נניח לערכו החינוכי של הספר וגם לערכו הספרותי, כי מה שמענין כעת הוא שמר יגאל מוסנזון הפך סופר מקצועי. המספיק ספרים בקבל נות. היינו מציעים לו להנפש קמעא.

עקשנות קיבוצית

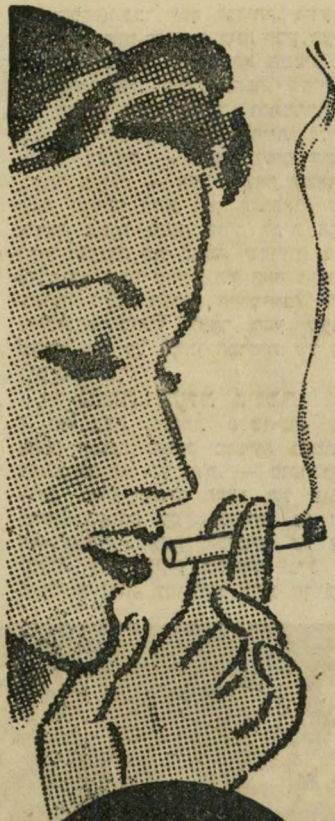
עוד לפני הקרבות, וגם בצדם, מר צמבר 1947 ועד מאי 1948, היו התיקופות על ישובי יהודים מנותקים או מרוחקים. פרשת הגנתם של ישובים אלה (בחלקם פנו ויש גם שנעזבו) מסופרת בקובץ בקו האש שקיבוץ אפרים תלמי (הוצאת גיומן). אנו עלולים לשכוח כי ישובים אלה לא רק שלא היו צבא סדיר אלא גם צבא לא היו בכלל. גירם עמדה מול הצבא המצרי, ויכלה לו. והוא התקף בטאנקים ובתותחים (בספר מובא מסמך דו"ח של הצבא המצרי על ההתקפה) קיבוץ שהתגונן בנשק קל. זאת היא אולי הפרשה המעניינת ביותר בכל מלחמת העצמאות. לא חיללים, לא פארטיזאנים, אלא אזרחים,

פתרון חידת הציור מגילון 654

נתקבלו מאות תשובות, אך לא כל הקוראים הבינו מה נדרש מהם. התשובה המקורית ביותר המתפרסמת לעיל היא של חמד שווארץ מירושלים. הזוכה בפרס של לירה אחת ומתבקשת לסור להנהלת העתון.

כן יש לציין פתרונות מקוריים שנשלחו ע"י -- עודד וכרמלה (חיפה) תמר שימקו, יהושע סוקל (עין-צורים), קרל ארדהיים (רמת-גן), חנה צימרמן (תל-אביב).

כחובן...
מטוסיאן

אינתי
נלצת?
היא
מעניקה
400-
ל"י
במומנים כ"י
אינתי
נלצת?

גם אתה
יש בידך לזכות באתנה
והדבר פשוט בתכלית: חלץ את
צוארון הניר העמוד על כל
שפופרת של

תיאפון או ביצאפון
והדבקת אותו על גלויה ורשמית
בה יום הולדתך, את שמך
ואת כתבתך. גלויה זו עליך
לשלוח ל"ת י א" בע"מ,
מח' 11, תל-אביב, ת"ד 1483.

תיאפון

משחת השמפון ללא סבון

ביצאפון

השמפון עם סגולות החלמון

ברכת מזל טוב
דחיה אמרור

לנשואיה עם כח"7

אליהו קדינר

אני טלפוניסטית במטה הגדוד. אומרים שפעם, כשהייתה מלחמה, זו הייתה עבודה קשה, אבל היום, היום זה פשוט הענוג.

טר... טר... טר...
"הלו — כן", אני אומרת בקול יבש רשמי, — "כן, פה מטה הגדוד. מטה הגדוד, זאת אני, אהובה הגייגית. מטה שמטה", עונה לי קול מתוך השפופרת. — "מה את מקשקשת שם, אהוביקה? זה פי הקדוש מדבר אליך, אליך."

הא, אליך? נזכר החבוב, ואני חשבתי שלפחות נעשה ציר בהגדוד.

"מי נחנך לך?" אני שואלת בקול קר, כשלא בתל-אביב.

"מה זאת אומרת, מי נחנך לי? הרי זה אני, אליך." וקולו נעשה מתוק מדבש, — אהובלה, יקירונת, נשמתי פשוט יוצאת, רק שקשה להעביר אותה אליך בטלפון. שמעי, הלו, מי זה מפ' ריע שם? לכל הרוחות את שומעת, אהובה, חבובה, שמעי, יש בתל-אביב סרט, כזה, הורג, בואי! — מה זה מי זה שוב מפריע?"

"רגע, אליך, רגע." אני לוחצת על כפתור. אוף, זה מפקד הגדוד, מבקש לקשרו עם ביתו. יש לו טלפון פרטי.

"אהובה", הוא אומר בקולו הצרוד במקצת, "אהובה, תני לי בבקשה את שמתי." מצחק, דוקא עכשיו כשאליך נזכר לצלצל אלי נחוצה לו אשתו. בכלל אין אני מבינה אותו. אשתו, לוא ראייתם אותה, היתה פה, במחנה, לפני זמן מה. ארוכה, כמו הסולם של יעקב אבינו, רזה כמו דודתי פאניה, שעליה

אומר אבא, שהיא רזה כמו כלבו של שכנינו, רכסי. טיילה פה, התבוננה סביבה.

"מה!" אומרת בקול צוחני דק כשל תינוק ברימו, "גם נשים יש כאן אצלך? הא, הא, חלודיה?" עוזתה פניה, כנראה חייכה ואיימה עליו באצבע דקה וגרומה. כן, ובכן, אינני מבינה, איזה נשים ראתה כאן, אשתו של המפקד. היא בסך הכל ראתה אותי, ועוד אני כלל לא אשה, לכל היותר נערה, אבא אומר, שזה כבר כשש שבע שנים שאני נראית כנערה בת שבעים. כן, אז מה, אז אני לא מבינה, למה הוא, המפקד שלנו, צריך אותה, את אשתו זאת, ודוקא כשאליך צלצל אלי, ודוקא כשיש לי חשק ללכת הערב לקולנוע.

"צלצל כעבור רבע שעה." בקשתי מהר מאליך, ונתתי למפקד את היפהפיה שלו.

הלו, אהובה

לאלק אין מכונית. גרשון לא קפץ מן השמים ואמנו פוצץ דגים — אך אשתו של המג"ד אינה מתיאשת...

ואפילו יש שם כסית, ובטח יושבים שם אנשים חשובים, אמר אליך: "איבא, בחיי יש לך דרישות כמו לפרימאי דונה, אבל אין דבר. נסע לרמת-גן, יש שם בית-קפה יפה אחד. אפשר לכיף שם." טוב, חשבתי, יהיה רמת-גן. אז מה אתם חושבים? בצהריים, אני מחכה לשמוע את הטריטו של הפיאט של אליך, ופתאום אני שומעת הוא מצפץ צף את הבלתי-גמורה. נגשתי לחלון, והנה אליך עומד על רגליו הארוכות, ידיו בכיסים, וצועק: "רדי מהר, מותק, למה שבשעה זו יש תור גדול בתחנה המרכזית."

אני חשבת שתבלע אותי האדמה, למה שספרתי לכל בני הבית, לאבא לאמא, ולכל אחי ואחיותי, ואפילו לשכני, שישבאו לקחת אותי במכונית פרטית, וכולם הביטו בחלונות, אז אני אמרתי לאבא שכנראה התקלקלה המכונית של אליך, ואבא אמר, שזה כמו עם החוכמות של שמואליקל, בנה של אחת, שאינו רוצה להשמיעו כשיש אורחים.

ובכן ירדתי אל אליך, ואמרתי: "אתה, שמע! איפה המכונית שלך?" אז הוא אמר: "איזה מכונית?" אז אני אמרתי: "מה זאת אומרת איזה מכונית? הפיאט שלך, שאיתה מתגאה בו תמיד." אז הוא אמר: "איזה מכונית! הפיאט זה מין כלל כזה מצוי, שהקלע שלו חודר שריון כמו בתוך חמאה."

חשבת שאני פשוט מתפוצצת, רמאי כזה! אבא שלי באמת אומר שכל הרמי אים יש להם שפמים. בקצור, אמרתי לאליך: "כלום משוגעת אני להסחב בגשם הזה לרמת-גן באוטובוס? אין לי מה לעשות?" אז הוא אמר: "הנה, את רצית לנסוע לשם, ואני גיטלמן. בבקשה." אמרתי לו: אתה אליך שברת את לבי, במקום מכונית פיאט, יש לך תותח כזה שעובר חמאה, וזה שוב שקר, למה שאיפה יש היום חמאה?

שבועיים היינו ברוגז, אבל בכל זאת אליך מבין בקולנוע, אז אני בכל זאת יוצאת אתו — רגע.

"הלו, הלו, כן, כן, כאן מטה הגדוד. את מי? מה? זה אתה? רגע, סליחה." תיקנתי מהר את תסרוקתי.

"הלו, כן, זאת אני, אהובה מדברת, שלום, גרשון." — "שלום, גברת אהו" בה." אומר גרשון. גרשון הוא צנחן, כן, צנחן אמיתי, כבר כמה שבועות הוא נמצא בקורס לצנחנים, ויש לו נשמה, ממש משורר אמיתי. — "אח!" הוא נוהג לאמר, "אהובה, מעיניך נבט צער כל הדורות, כמעט כמו בעיני המדונה הסיקסטינית." אני מבינה קצת אנגלית, סיקסטינית, זאת אומרת המדרגה השש-עשרה. כנראה אשה חשובה מאד. אז אני אהבת לצאת עם גרשון אבל הוא שובר לי תמיד את הלב. פעם היינו בקולנוע ושם היה סרט מסיי, סימ, ואחד מסכן נפל ונהרג. אז כשי יצאנו לאלנבי ואכלנו גלידה, והבטנו בחלונות הראווה, אמר לי פתאום גרשון: "אהובה, יכול להיות שזאת הן פעם האחרונה שאנו עושים פרומאד

טט-אטט, מפני שמחר אני צריך לצנוח בפעם הראשונה, ואני בטח אחשוב עליך, מפני שאת גברת לבי, אבל יכול להיות שאני אפול על איזה סלע, ושלום על גרשון. אבל בשביל המולדת! אני קרבן העם החוזר אחרי כמה אלפי שנים לאדמתו." עיניו החומות הביעו צער נורא, והבלורית שלי נעה בריה עצובה נורא.

אז אני לקיתי את הגלידה, ובכיתי מאד, ואמרתי, "אין דבר, גרשון, אתה לכל היותר רק תפצע קצת, ואני אבוא לבית החולים, אלבש שבים לבן כמו אחות, אשב לצדך, אחזיק בידך, ויהיו לך פרחים על השולחן ליד המטה, וזה יהיה יופי. קראתי דבר כזה בספר אחד מאמריקה וזה היה כביר."

לקח גרשון את ידי ואמר, — "נחמתי, אהובה. עכשיו אקפוץ בלי פחד, ודמותך לי קמיע." וכשנפרדנו אבד גרשון, — "שלום לך, יפתי, חלום חיי." והחזיק כחצי שעה את ידי, עד שהיא נרדמה לגמרי, והוסיף, — "ואולי נתראה פעם בעולם טוב יותר, שם למעלה."

"הלו, הלו, מה אתה אומר, גרשון? אתה קופץ רק בשבוע הבא? מה, מה? הלו! לא להפריע! הלו, מה? אתה כן קפצת? החוקת כל כך חזק בסמל שדחף אותך לקפוץ, שהוא קפץ יחד אתך ונפלתם על עומת שחת בקבוצ אחד? מה? ועכשיו אתה צריך לקפוץ עוד פעם?" אח, ידעתי שגרשון הוא גבור! "הלו, הלו, אתה רוצה מרוב שמחה ללכת הערב לקולנוע? אח זה יופי! אבל, הלו, הלו."

מה זה? נפסק הקשר! אוף, אז עם מי אלך היום לקולנוע? עם אליך או עם גרשון?

טר... טר... טר... "הלו, הלו, מה? אמנו? אמנו! אתה? אתה? הלו! אבא אינני יודעת", אח, אמנו הוא חבוב אלף. תארו לכם, עמדתי לא מזמן בכביש, וחיליתי לטרמפ, אז עבר גיפ. עשיתי תנועות בידי, והוא נעצר, ובתוכו ישב בחור, אני אומרת לכם, כזה, אז הוא אומר — "מה את מחכה? הכנסי! אני ממחר! וססנו, והי

(המשך בעמוד 18)

תל-אביב. אולם. אהל
יום חמישי 25.50 בשעה 8:30 בערב
ירושלים. אולם י. מ. ק. א.
במיצ'ש 27'50 בשעה 9 בערב

הפסנתרנית לולה גרנטמן

בתכנית: בך, - ברמס - שופין - דביאסי - סטרבינסקי
כרטיסים אצל: "הנרהיק" נחלת בנימין 1; הכרטיס אלבני 31; "מנדלי" בן-יהודה 62;
"כנף" יפו בוטרוס 9, ובקופה הערב. ירושלים - הנות כהנא מול קולנוע "ציון".

למוכת קרן חופר עבודה שני
הפועל המזרחי

קונצרט שלום כץ

"אהל שם"
מוצאי שבת 27.5.50

בתכנית: פרקי חזנות ושירי עם
כרטיסים: סניף הפועל המזרחי, אחד
העם 108, חדר מס' 2; גינצבורג,
רחוב ברנר 2; רדיו "אוניון", רחוב
דיוגנוף 116; כנף, רחוב בוטרוס.

זירה של קרקס-ווריטה

התכנית הראשונה של כוכבים בינלאומיים
יום יום ובמוצ"ש ב-8.45 בערב
בכל יום שני ורביעי גם הצגות יומיות ב-4.15
כרטיסים:
תל-אביב: רחוב הס 4, "ארמון", "יוקיי", כנף דיוגנוף 14/16;
אחים אליהו רח' הרצל 15, טל. 5124.
יפו: "כנף", רחוב בוטרוס 9, טלפון 80990;
רמת-גן: בית דוחוביק, רחוב ביאליק 56;
פתח-תקוה: קפה שורץ, ובקופת הקרקס - רמת-גן, כביש ראשי.
אוטובוסים: 51, 54, 62.
אחרי ההצגה קשר אוטובוסים ומוניות מיוחדות לתל-אביב ולסביבה.
הכניסה: דרך רחוב הרצל - רחוב המעפיל.

תכנית בתי הקולנוע החל ממוצ"ש 27.5.50

מגדלור	אוריון	ארמון, חיפה
לקראת בדליה	שבוע שני קזבלנקה המפרי בוגרט ואינגריד ברגמן	ציד אדם
אופיר	אסתר	אורה, חיפה
מאדאם בובארי	בחיל ובכח זכרי סקוט אלקסיס סמיט דין קלרק	הדרך לברלין

כתובת המערכת והנהלה: תל-אביב, רחוב לילינבלום 12,
טל' 4414, תד. 250 / האחראי: מידד שיף / העורך: אורי
אבנרי / המו"לים: אברהם גורדון ושלום כהן / דפוס
מ. שהם, תל-אביב, רחוב סין 6, טל' 2239 / גלופות: צינקר
גרפיה. "ארץ-ישראלית" בע"מ / ההפצה: דוד טופל ובניו.

כך יצא שאמנון נמצא קרוב למחנה
שלנו, ואתו אני הולכת תמיד לתיאטרון.
למה שהוא אוהב נורא הצגות. הוא
אומר ששכספיר היה חברה-מן, והוא
מאד מבסוט מחלום ליל קיץ, ושאטלו
שעמום קלאסי, ושם זה האוטלו תופס
את הבחורה שלו יוצאת עם בחור אחר.
והוא כועס וחונק אותה, ואמנון או-
מר, שאם אני אטייל עם בחורים אחר
רים אז יהיה לי הסוף שלה. כי אמנון
קנאי נורא.

"הלו, הלו, מי זה מפריע? הלו,
הלו, אמנון! רגע, תיכף, מה? או
סליחה, כן, תיכף תיכף".

שוב המפקד, דוקא עכשיו, כשיש
לי שיחה כל כך חשובה, התחשק
למפקד שוב לדבר עם אשתו. אף-
אני מבולבלת נורא. עם מי אלך הערב
לקולנוע? זה פשוט נורא. "הלו, הלו,
כן, כן, הרי אני נותנת קו, בבקשה,
בבקשה". אף-אני, "כן, הגברת, הנה
המפקד".

"האלו אוהבה..."
(המשך מעמוד 17)

תה רוח נוראה, ושערותי התעופפו,
והוא צעק, "הי גינגיית, לאן את צרי-
כה?" אמרתי "לעכו! יש לי שם
דודה, שאבא שלי אומר שהיא..." הוא
אומר: "מצוין!" ושוב טסנו כמו ב-
אורן. זה היה קיץ, וכשבאנו לעכו,
נגשנו לנמל, יצאנו מהגיף, והוא אמר
לי ששמו אמנון, ואני אמרתי ששמי
אהובה. אז פתאום הוא הוציא רמון
מהגורה שלו, ואני נבהלתי נורא, מפני
שזה יכול להתפוצץ, ואז זה לא נעים.
אז אמנון צעק: "התכופי מהר!"
השתחתי על הקרקע ואמנון זרק את
הרמון למים. זה עשה טרסק הגון,
אז אני אמרתי: אתה השתגעת לגמרי?
— "לא, אמר בשקט, אני רוצה לדוג
דגים. הם נהרגים מהרמון וצפים לי-
מעלה כמו כלום". אבל הם לא צפו,
אז אמר אמנון שזה זיפת ולא ים,
והלכנו לאכול דגים במסעדה, ואחר

תל-אביב תיאטרון
ידיד של
חיפה
עכו
נצרת
מנדל גד, באר-שבע

2429/5817
4810
4536/3637
12
9

שרות נוסעים
ובחילות
כל חלקי ישראל!

האופרה הישראלית
פתח תקוה
יום חמישי 25.5, ב-8.30
כרמל
תל אביב
יום שלישי 30.5, ב-8.30
כרמל
בהשתתפות אדום דה-פיליפ (כרמל)
המנצח: מ. גולדינקין
כרטיסים:
תל-אביב - ביילין, אלבני 67, טל' 5018
פתח-תקוה - בית מסחר גיפולד

המטאטא

בעלי המיניסטר
קומדיה סטירית ב-3 מערכות
מאת: י. בר-יוסף
יום ה' 25.5 ב-8.30, "נגה", גבעתיים
יום ב' 29.5 ב-8.30, ברעננה
יום ג' 30.5 ב-8.30, תל-אביב
יום ד' 31.5 ב-8.30, נתניה
התחלת ההצגות הרגילות ב-8.30 בערב

לי-לה-לי

באולם ישה חפץ
2 הצגות לערב 7.20, 9.45
אופנבר בתל-אביב...
סיפורי עוזה חדש ב-7 תמונות
כרטיסים: בקופת "ישה חפץ"
יום ד' 31.5 הצגה יחידה רחובות
יום ג' 6.6 ב-9 בערב "רמה", רמת-גן
יום ד' 7.6, 2 הצגות: 7, חיפה
יום ה' 8.6 ב-9 "אדיסון", ירושלים
התחלת ההצגות הרגילות ב-8.30 בערב

הבימה

יום ה' 25.5, "אותלו" תל-אביב
יום ה' "העיררה שלנו" ב"ארמון"
חולון
מוצ"ש 27.5, "חלום ליל קיץ", ת"א
יום א' 28.5, "אותלו" תל-אביב
יום ב' 29.5, "אותלו" תל-אביב
יום ג' 30.5, "חלום ליל קיץ"
אולם "רמה"
יום ד' 31.5, "בני ערוכה" תל-אביב
יום ד' 31.5, "חלום ליל קיץ"
פרדס-חנה
התחלת ההצגות הרגילות ב-8.30 בערב

א ה ל

תיאטרון פועלי ישראל
תערוכה מאת מולדור
יום חמישי 25.5 ב-9 בערב ירושלים
מוצאי-שבת 27.5 תל-אביב
יום שלישי 30.5 מטעם המחלקה לתר-
בות ולנוער תל-אביב
יום רביעי 31.5 ראשון-לציון
התחלת ההצגות הרגילות ב-8.30 בערב

תיאטרון קאמרי

יום ה' 25.5, "הם יגיעו מחר", ת"א
יום ה' 25.5, "מאז גן עדן"
באולם "נעמן", ראשון-לציון
מוצ"ש 27.5, "מאז גן עדן" תל-אביב
יום א' 28.5, "הם יגיעו מחר", ת"א
יום ב' 29.5, "כוכבים נודדים", ת"א
יום ג' 30.5, "כוכבים נודדים", ת"א
יום ד' 31.5, "הצל" תל-אביב
יום ד' 31.5, "מאז גן עדן" ב-9
חיפה
התחלת ההצגות הרגילות ב-8.30 בערב

ליבו. הסרט המבוסס בידו ג'ין קלי וסטנלי דונן, מתאר את הרפתקאותיהם של שלושה מלחים בחופשה של 24 שעה בניו-יורק. הסרט מתחיל בתמונת נמל נחמדה ועדינה: סואר צועד על המזח, מתמתח ופוצח בשיר.

עם רדת המלחים מן הסיפון הם רוקדים בלט עליו בשם "ניו-יורק". יקטע זה צולם לא באולפן אלא בנמל וברחובות הכרך. עריכתו היא מצור יתה. אין כל נסיון להיות נאמנים לה- גיון; המלחים מנתרים תוך כדי ריקוד ממקום אחד בעיר הגדולה למקום אחר תוך חצולם אחד.

העלילה פשוטה ביותר: כל מלח מוצא לעצמו נערה.

אחד מהם, פראנק סינאטרה נדרף על ידי נהגת-מונית בעלת מרץ (בטי גארט). אחר (ג'ין קלי) מתאהב בנערה עניה (זורה אלן), והשלישי (ג'ול מנשין) מוצא חן בעיני סטודנטית רצינית (אן מילר) שהוא פוגשה במוזיאון למדעי הטבע.

סיפור מעשה פשוט ביותר, אולם העלילות של השחקנים הראשיים, הריקודים המבוצעים באמנות רבה, ה- שיח שאינו נעדר פקחות, והבימוי מהיר הקצב ממלאים את הסרט ענין.

"בעיר" הוא סרט מוסיקלי מיוחד במינו: אין בו אף מספר אחד חלש, אף מספר שאינו נובע בטבעיות מוח- לטת מן העלילה.

כמו כן נעים לראות כאן הבלטה יתרה של כוכב זה או אחר. אף על פי שקלי הוא גם הבמאי הוא אינו עושה כל נסיון להבלית את עצמו. ששת השחקנים משחקים כלהקה שוות זכויות.

את המוסיקה כתב ליאונרד ברנש- טיין.

שיעמום ונשיקות

"מדם בובארי" הוא בלי ספק, ספרו הטוב ביותר של גוסטב פלובר, הצרפתי הגדול בן המאה התשע-עשרה. פלובר כתב מספר קטן ביותר של יצירות, קלאסיות כולן, ואם "בובארי" נחשבת לטובה שבהן, הרי שלפנינו אחד הספרים החשובים ביותר שבכל הזמנים.

בשעתו עורר הרומאן הפסיכולוגי על אורות אשת רופא כפרי הנואפת מתוך שעמום רעש גדול בצרפת, וה- סופר נתבע לדין על ידי הצנזורה. כאשר החליטה הוליבוד להגיש ל- עולם התרבותי עיבוד קולנועי של הספר, לא קיווה איש שיהיה זה מוצר אמנותי של ממש אם כי — ואולי בגלל — גיימס מייסון הוזמן לשחק בו לצדה של גניפר ג'ונס.

מייסון סרב לעצב את דמותו של דוקטור בובארי או את אחד המאהבים של המאדאם בסרט. יחד עם זאת הכ- כים להשתתף בו. אבסורד, לא כן ?

אולם כאן נתגלתה הגאונות ההר- ליבודית בכל גדולתה. מייסון ישחק את מחבר הספר, גוסטב פלובר בכ- בודו ובעצמו !

ואכן, אנו רואים בסרט את מייסון פלובר כשהוא יושב בבית המשפט ומנתח את גיבורת הרומאן שלו באוני השופטים המסכנים והקהל המסכן שבעתים.

ואשר לסרט עצמו, הרי הוא נותן הזדמנות לגניפר ג'ונס להתנשק עם מאהבים רבים לפני תפאורה של זיוף. הרומאן הריאליסטי הפך כאן לסיפור רומנטי חסר טעם. אל תחפשו בסרט הזה עמקות פסיכולוגיות ואף לא שעשוע.

בצד המלאכותיות והשעמום של "מאדאם בובארי", העיבוד הקול- נועי של ספרו הקטן של ג'ון סטיינבק "הפנינה" הוא כמעט יצירת מופת.

בעלילתו של סטיינבק, והסרט המבוסס עליה מוצלח יותר.

שולם פנינים מקסיקאי מוצא על קרקע הים פנינת ענק. הוא מקרה, בכסף שיקבל בעבורה, להקנות לתינוקי את ההשכלה שהוא עצמי כה מרגיש בחסרונו. ברם, הפנינה מביאה לו ול- אשתו אסון גדול. זוהי העלילה, המ- צולמת בידו אחד מגדולי צילמי הסרט בעולם, גבריאל פיגוארה. הסרט צולם במקסיקו בשתי מהדורות, ספרדית ו- אנגלית, ואת השניה נראה בקרוב.

שקט. מצלמים!

והרי תוצאות משאל שנערך בין ותיקי תעשיית הסרטים בהוליבוד: **שאלה א:** מהו הסרט הטוב ביותר של חמשים השנה האחרונות ? **תשובה:** "חלף עם הרוח" — 94 קול, "אומה נולדת" (סרט אילם, הב- מאי — גריפית) 33 קול ו"שנות חיינו היפות ביותר" — 14 קול.

שאלה ב: מיהו השחקן הטוב ביותר בחמשים השנה האחרונות ? **תשובה:** צ'ארלס צ'אפלין — 56 קול, רונאלד קולמאן ולורנס אוליביה — 28 קול כל אחד, ספנסר טרייסי — 21 קול.

שאלה ג: מי היא השחקנית ה- טובה ביותר ? **תשובה:** גרטה גרבו — 56 קול, אינגריד ברגמן — 35 קול, בטי דייוויס ואוליביה דה האבילאנד — 18 קול כל אחת.

שאלה ד: מיהו הבמאי הגדול ביותר ? **תשובה:** דוד חרק גריפית, ססיל ב. דה מיל, וויליאם ווילר.

שאלה ה: מיהו היצור הטוב ביותר ?

תשובה: אירבינג תאלברג, דאריל זאנוק וסמואל גולדוויץ. ומשאל קטן שערכנו כאן במערכת הביא את התוצאות הבאות (זכרוננו כולל את הסרט המדבר בלבד): הסרט הטוב ביותר: "מטייה וורדו". השחקן הטוב ביותר: צ'ארלס צ'אפ- לין.

השחקנית הטובה ביותר: אינגריד ברגמן.

נאנל אחד הטוב כותבי הסר- בהוליבוד, ודוקא משום כך אנו מצ- טערים שהוא נטל על עצמו לכתוב את הסרט "שועל המדבר", ביוגר- פיה קולנועית על המארשאל רומל.

בסרט אנו רואים את המארשאל הנא- צי, אם לא כאליל שעושים אותו כמה וכמה היסטוריונים צבאיים אנגלים, כא- דם חיובי וכגאון צבאי.

אנו מטילים ספק בהשערה שהיה גאון צבאי וגם בהנחה כי היה אדם הגון. לדברי מר ג'ונ- סון — שכתב כמה סרטים לסרטים סוציאליים חשובים "ענבי הזעם" — הסרט שלו על רומל יהיה "סטיה מן הקו המקובל של סרטי המלחמה".

סטיה — לאיזה כיוון ?

*

לאחר שרוברטו רוסליני נטש את אנה מניאני, וסובב עם אינגריד ברגמן את "סטורמבולי", יצאה השחקנית האיטלקית להכין סרט הדומה, בשמו לפחות, ליצירתו של רוסליני. השם: "הר געש".

שני הסרטים הוצגו בעת ובעונה אחת ברומא. הוואטיקן מהר להכריז חרם על "הר געש" ואילו "סטורמבולי" מותר בראייה אף לקאטולים טובים. סרטו של רוסליני, אגב, מאכזב.

*

לנה טורנר חוות אל הבד לאחר שנעדרה מעולם הסרטים קרוב לשנתיים.

לנה טורנר

"הניאוף סולק כליל..."

היא קיבלה את התפקיד הראשי בסרטו האחרון של ג'ורג' צוקור "חיייה הפרטיים", לפי רומן של רבקה ווסט.

במקורו היה זה רומאן רציני על אשה נואפת, נושא אהוב בהוליבוד אך הנחשב למסוכן מדי (בגלל הצנ- זורה). אבל לאחר שארבעה סופרים שונים טיפלו ברומאן הפסיכולוגי, יכול הבמאי צוקור להכריז:

"עכשיו סיפור המעשה הוא כה מעורר צחוק עד שהסרט, בכוח הסטי- רה, יסלק כליל את הניאוף מן העולם". זוהי, כמובן, הודעה אופטימית מאד בפי אדם הוליבודי...

גניפר ג'ונס וזואי ג'ורדן ב"מאדאם בובארי"

...כשולן חרוץ.

ג'ין קלי וזורה אלן

הצלחה מלאה...

סמבו

עצה רפואית

הבעל: "אדוני הרופא, יש לי ילדים רבים ואינני רוצה יותר מה מעשה?"
הרופא: "אל תעשה כלום."
שמואל כהן סיתון, תל-אביב

מעשה ישיה

פקח מזון נכנס לאוטובוס, דרום יהודה. לאחר שעבר כמעט את כל האוטובוס השמיע איש אחד קרקור כשל תרנגולת. הפקח פנה ואמר: "חבר! פעם שניה תלמד לקרקר יותר יפה". ופנה והלך.
לפני צאתו מהמכונית קרקרה מאחד הסלים תרנגולת אמיתית שלא נמצאה. הפקח פנה לאחור ואמר בחיוך: "הי! פעם הצלחת פחות או יותר לחקות את קרקור התרנגולת!" ויצא מהמכונית.

דניאל נקור וא. זנדברג, רחובות

זירה שרון והדרו

בתגובה לרפורטאז'ה ב"העולם הזה" (656) קיבלנו כמה בדיחות קרקסיות:

א. דודיין שירון

אדם אחד בא אל מנהל קרקס והציע להראות לו רבותא חדשה: הוא יקפץ מגובה עשרה מטרים.
"כבר ראינו", אמר המנהל.
"עשרים מטר", אמר האיש.
"כבר ראינו", אמר המנהל.
"שלושים מטר", אמר האיש.
"ישר אל הקרקע, ועם הראש קדי-מה", אמר האיש.
זאת היתה סנסאציה. באו כל עובדי הקרקס (גם האריות והפילים והמוק-יונים) לראות את הפלא. הוקם עמוד בגובה שלושים מטר, האיש טיפס לראש העמוד, וקפץ.
תשואות סוערות. המנהל התלהב. "מצוין! כמה אתה רוצה בשכר המספר הזה? מאה לירות לכל הופ-עה!" צעק המנהל אל האיש.
"לא רוצה", אמר האיש.
"מאתים לירה?" צווח המנהל.
"לא רוצה", אמר האיש.
"כמה אתה רוצה?" שאל המנהל.
"לא רוצה כלום. נסיתי את זה בפעם הראשונה כעת, ועתה כואב רא-שי!" אמר האיש.

ב. ספוג שקדקד

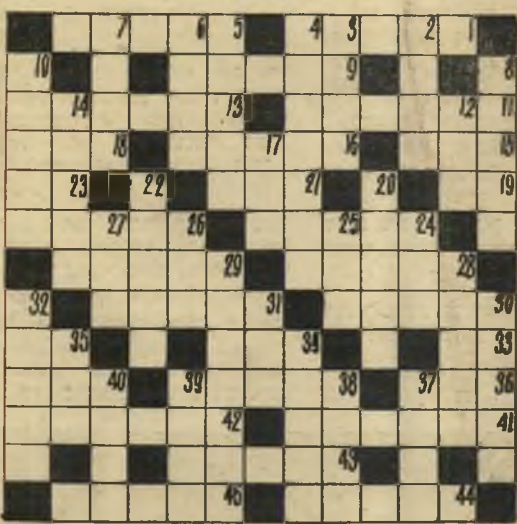
איש בא אל מנהל קרקס וביקש להראות לו רבותא חדשה: הוא יקפץ מגובה עשרה מטרים עשרה מטרים, העמידו עמוד בגובה עשרה מטרים, ולרגליו חבית מים, והאיש קפץ, ויצא בשלום.
"יפה מאד!" אמר המנהל.
"זה כלום", אמר האיש. "העמד עמוד גובהו עשרים מטר ואקפץ לתוך דלי."
העמידו, וקפץ.
"זה כלום!" קרא האיש, שלשים מטר ואקפץ לתוך כוס."
העמידו, וקפץ.
"חמשים מטר", צווח האיש, ו"אק-פץ לתוך ספוג".
העמידו, וקפץ, ושבר רגל.
"נבזות", אמר האיש, "מישהו סחט את הספוג".

בפרס של לירה אחת זוכה בעל הבדיחה הנדפסת ראשונה במדור זה. בדיחות אנה לשלוח למערכת "העולם הזה". על המעטפה יש לציין: "עולמו זה הקטן".

"במהלכות רבות אפשר לצמצם את ההוצאות..."

תשבץ מס' 19

במאוזן:

- 1 — קמפולז; 5 — מפלצת; 9 — דרך סלולה; 11 — ליל; 13 — מכשיר; 15 — חומר מלוהט מתוך הר; 16 — מעורר געש; 18 — נשימה חזקה (ירמיהו, ח); 19 — תקופה (אס-תר, ב); 21 — שנה די צרכו; 23 — מקרה גדול; 24 — מעורר צחוק; 26 — הודר בצורה מופרזת; 28 — גורם ראשון של כתב-יד; 29 — ערב; 30 — פרסום; 31 — אודת מיוחדת לרמי מעלה; 33 — תבואה נקיה; 34 — רצועת בד; 35 — אביון; 36 — שורהבר הקדמוני; 38 — קשירה; 40 — כתייל; 41 — לא יתכן; 42 — סוף הגבול (שמות כ"ו); 43 — קרית מלכי אשור; 44 — ברור; 45 — חבצלת השרון.

במאונך:

- 2 — דוגה; 3 — גיגית לרחיצה; 4 — דברי ימים; 5 — שתיקה; 6 — רפיון; 7 — איש הפקר; 8 — תיכף ומיד; 10 — נחרץ; 12 — הדירה ורצוי.

פתרון תשבץ מספר 18

- מאוזן: 1. נעימה, 4. תקציב, 8. דל, 10. רב, 11. יש, 13. כליון, 16. גת, 17. מלח, 19. מתת, 20. שבל, 21. ברטנורא, 24. מחרשה, 26. רגלים, 28. מים, 30. מוג, 31. אם, 32. רות, 34. נא, 35. כה, 36. חננית, 38. לי, 40. מתן תורה, 42. סלסלה, 44. רוסיה, 46. נעמי, 48. צרצר, 49. נו, 50. בעז, 52. טב, 53. ההרים, 54. במהרה.
- מאונך: 1. נעימים, 2. יד, 3. מלך, 5. קרן, 6. צב, 7. בית לחם, 9. איתן, 12. של, 14. למטה, 15. ותור, 16. גב, 18. חברים, 20. שאלון, 22. רשם, 23. רגם, 25. תמאה, 27. יגאל, 29. עונת, 32. רננה, 33. תיור, 35. כרסן, 36. חתלי, 37. תרוץ, 39. יצרה, 40. מסמור, 41. הסרטה, 43. לענה, 45. יצבר, 47. נע, 50. בס, 51. זב.